Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

4 октябрь, шанба, 1997 йил
Сотувда эркин нархда. № 205 (1722)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИДА УЧРАШУВ

3 октябрь куни Олий Мажлис Раисининг ўринбосари А. Қосимов Бутунхитой Халқ Вакиллари Мажлиси Ташқи ишлар комиссиясининг Ян Чжень бошчилигидаги делегациясини қабул қилди.

Самимий ва дўстона вазиятда ўтган учрашув чоғида томонлар ҳамкорлик қилиш ва парламентлараро алоқаларни янада ривожлантириш масалаларини муҳокама қилдилар.

Хитойлик парламент аъзоларининг ташрифи дастурида Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлигида, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Стратегик ва минтақалараро тадқиқотлар институтида, Ўзбекистон хорижий мамлакатлар билан дўстлик ва маданий-марифий алоқалар жамиятлари кенгашида учрашувлар ўтказиш, шунингдек, Асака шаҳридаги ЎзДЭУ қўшма корхонасига бориш ҳамда Тошкент ва Самарқанд шаҳарларининг диққатга сазовор жойлари билан танишиш назарда тутилган.

Учрашувда Хитой Халқ Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Ли Цзинсянь иштирок этди.

УЗОҚ МУДДАТЛИ КОНЦЕПЦИЯ

Сентябрь охирида Вашингтонда Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» китобининг тақдимоти -- илмий-амалий семинар бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикасининг АҚШдаги элчихонаси ва Жон Хопкинс университети ҳузуридаги халқаро тадқиқотлар мактабининг Марказий Осиё институти «Марказий Осиё бўйича академик тадқиқотларнинг аҳволи ва истиқболлари» халқаро анжумани доирасида ўтган семинарнинг ташкилотчилари бўлдилар. Семинарда АҚШ маъмурияти, Конгресси, Давлат департаменти вакиллари, ижтимоий, ишбилармон ва таҳлил доиралари, халқаро ташкилотлар ва Вашингтонда рўйхатдан ўтган дипломатик корпус намояндалари, журналистлар иштирок этдилар. Анжуманда Ўзбекистон ва Марказий Осиё масалалари билан шуғулланувчи илмий ва ижтимоий-сиёсий ташкилотлар, шу жумладан, Гарвард университети, Стратегик ва халқаро тадқиқотлар маркази, Вудро Уилсон маркази ҳузуридаги Кеннон институти олимлари фаолияти кенг намойиш этилди.

Марказий Осиё институти президенти Ф. Стар конференцияни очатуриб, минтақавий хавфсизликнинг асосий тенденцияларини ёритиб берди ҳамда Ўзбекистон Президенти китобининг Марказий Осиёда ўтаётган жараёнларнинг моҳиятини тушуниб етишдаги аҳамиятини таъкидлаб ўтди.

Ўзбекистоннинг АҚШдаги элчиси С. Сафоев ўз маърузасида китобнинг асосий мазмуни хусусида тўхталиб, йиғилганларга Ўзбекистон раҳбариятининг Марказий Осиё минтақасининг барча нуқталарида барқарорликни сақлаш ва тинчлик ўрнатиш бўйича ташаббуслари ва амалий ҳаракатлари ҳақида сўзлаб берди.

Марказий Осиё институти профессори Ч. Фейрбэнкс Ўзбекистон Президентининг янги асарининг илмий аҳамияти билан бир қаторда унинг асосида минтақадаги хавфсизликнинг бир маромдаги ва узоқ муддатли концепцияси ётганини, миллий можароларни ҳал этиш ва унинг олдини олиш бўйича амалий тавсияларга эга эканини таъкидлади.

«Жаҳон» ахборот агентлиги.

● *ШУКРОНА*

КЕЛАЖАК ОЛДИДАГИ МАСЪУЛЛИК

Қадрли Ислом Абдуғаниевич!

Ҳаётимизда биринчи маротаба Ўқитувчилар ва мураббийлар куни миллий байрам сифатида нишонланди. Шу муносабат билан она-Ватаннинг юксак мукофотларига сазовор бўлган халқ таълими ходимлари орасида биз ҳам борлигимиздан беҳад хурсандмиз.

Аввало, камтарона меҳнатимиз шундай қадрланаётгани учун чин дилдан миннатдорлик билдиришни истаймиз.

Мустақилликнинг дастлабки йилидан маърифат аҳлига алоҳида ғамхўрлик кўрсатиб келинмоқда. Давлат уйларимизни хусусийлаштиришда тенгсиз қулайлик яратди, уй-жой қуриш учун ер ажратилди, иш ҳақимиз ошмоқда, коммунал, транспорт хизмати ва бошқа соҳаларда имтиёзларга эгамиз. Ўқитувчилар ва мураббийлар кунининг умумхалқ байрамига айланиши эса маърифат аҳлига давлатимиз ва халқимиз эҳтироми ошаётганидан далолат беради.

Биз Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясидаги сермазмун нутқингизни, «Таълим тўғрисида»ги қонун ҳамда «Кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастур»ни республикамизда таълим тизимини ислоҳ қилиб, уни давр талаблари асосида юксалтириш сари ташланган дадил қадам, муҳим бурилиш деб биламиз.

Халқимиз том маънодаги янги жамият қуришга киришди. Бу жамиятга янгича дунёқараш, онг-шуур ва тафаккурга эга, чинакам маърифатли ва маънавиятли авлод керак. Таълим тизимини ислоҳ қилишдан кўзланган мақсад ҳам ана шу авлодни тарбиялашдан иборат. Дастур яратилди. Энди уни амалга ошириш -- ҳаётга татбиқ этиш лозим. Бу биз -- таълим-тарбия ходимлари олдига улкан вазифалар қўяди. Чунки Ўзбекистонимизнинг келажаги нечоғлик буюк бўлиши навқирон авлод камолоти, уларнинг маънавий дунёси нақадар бой бўлишига, таълим-тарбияга боғлиқ.

Бу келажаги буюк Ватанимизга янгича тафаккурли, янги дунёқарашга эга муносиб ворисларни тайёрлаб беришни талаб қилмоқда. Айни чоғда биз ҳам ана шу янгича ўқув-тарбия усуллари ва услубларини эгаллаб боришимиз, қунт билан ишлашимиз зарурлигини дилдан ҳис этаяпмиз.

Бу эзгу йўлда бутун билимимиз, иқтидоримиз, меҳнатимизни аямаймиз. Ватан равнақи, навқирон авлоднинг ёрқин келажаги учун бутун куч ва имкониятларимизни ишга соламиз. Барча ҳамкасбларимизни шунга даъват этамиз. Чунки мамлакат ва халқ тақдири ўз қўлимизда бўлган бугунги кунда ҳар бир муаллим ва мураббий келажак учун масъул эканини ҳис этиб меҳнат қилиши зарур.

**Бир гуруҳ халқ таълими ходимлари.
Тошкент вилояти.**

● *ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА*

КИЧИК ВА ХУСУСИЙ БИЗНЕСГА ЁРДАМ БЕРИШ КЕРАК

3 октябрь куни Вазирлар Маҳкамасида кичик ва хусусий бизнесни рағбатлантириш бўйича Республика мувофиқлаштирувчи кенгашининг мажлиси бўлди. Уни Ўзбекистон Бош вазири, мазкур Кенгаш раиси Ў. Султонов бошқарди.

Мажлисда республика бозор инфратузилмаси муассасаларининг, Кенгашнинг жойлардаги комиссияларининг раҳбарлари, халқаро ташкилотлар, оммавий ахборот воситаларининг вакиллари иштирок этди.

Кенгаш сармоя лойиҳалари мониторингини ташкил этиш масалаларини кўриб чиқди, Самарқанд, Қашқадарё, Навоий ва Жиззах вилоятларида тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бўйича амалга оширилаётган ишларга баҳо берди. Бу масала юзасидан Бош вазир ўринбосари, Кенгаш раиси ўринбосари В. Чжен ахборот берди.

Кичик ва хусусий бизнесни ривожлантиришдаги ижобий силжишлар натижасида ўнлаб янги корхоналар очилмоқда, янги ишчи ўринлари барпо этилмоқда, янги ғоя ва ташаббуслар амалга оширилмоқда. Бироқ, мажлисда қайд этилганидек, ҳудудий комиссиялар аҳолининг кенг қатламларини тадбиркорлик соҳасига жалб этиш, сармоя лойиҳаларини амалга оширишга амалий ёрдам бериш бўйича етарли даражада иш олиб бормаяпти.

Мажлисда республика Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасининг тадбиркорларга амалий ёрдам кўрсатиш бўйича фаолияти кўриб чиқилди. Кенгаш қарорига биноан, бу палатага тадбиркорликни ривожлантириш учун зарур бўлган маълумотлар ахборот базасини шакллантиришни мувофиқлаштириш, бу маълумотларни тарқатиш вазифаси юкланган. Кичик ва хусусий бизнесни самарали равишда рағбатлантириш ва ривожлантиришнинг бошқа яна кўпгина жиҳатлари ҳам муфассал ўрганилди. Молиявий ва бошқа муаммоларни ҳал этишда янада келишган ҳолда ўзаро ҳамкорлик қилиш, оммавий ахборот воситалари орқали аниқ мақсадга қаратилган тушунтириш ва маълумот бериш ишларини олиб бориш, бозор ҳолатини ўрганиш, жойлардаги ташкилий фаолиятни сифат жиҳатидан яхшилаш шулар жумласига киради. Кўриб чиқилган барча масалалар бўйича мажлис иштирокчиларига муайян топшириқлар берилди.

Мажлисда Вазирлар Маҳкамасининг ахборот-таҳлил бошқармаси бошлиғи Г. Саидова иштирок этди.

* * *

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Саудия Арабистони Подшолиги олий таълим вазири Холид ибн Муҳаммад ал-Анкарий бошчилигидаги делегация 3 октябрь куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига ташриф буюрди.

Бу ерда бўлиб ўтган учрашувда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Алишер Азизхўжаев меҳмонларга мамлакатимизда олиб борилаётган ислоҳотлар, жумладан, ўтган олти йил давомида таълим тизими соҳасида қўлга киритилган ютуқлар ҳақида гапирди.

Холид ибн Муҳаммад ал-Анкарий Ўзбекистон ҳукуматининг республикада таълим тизимини такомиллаштириш йўлида юритаётган сиёсатига юксак баҳо берди.

Мулоқот чоғида мамлакатларимиз ўртасида таълим соҳасидаги ҳамкорлик алоқаларини кенгайтириш, бу борада мунтазам равишда ўзаро ахборот ва тажриба алмашувини йўлга қўйиш билан боғлиқ масалалар юзасидан фикрлар алмашилди.

Учрашувда Саудия Арабистони Подшолигининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Абу Бакр Аббас Рафиа ҳозир бўлди.

(ЎзА).

● *ПАХТА-97*

«ОЛТИ ҚАҲРАМОН»ЛИКЛАР

Наманган туманидаги «Олти қаҳрамон» жамоа хўжалиги вилоятдагина эмас, республикада ҳам танилган илғор хўжаликлардан бири. Бу ерда алмашлаб экиш, чорва учун мўл-кўл ем-хашак ва озуқа етиштириш бўйича кўп маротаба республика семинарлари ўтказилди. Бундан ташқари кўплаб чет эллик деҳқонлар билан самарали ҳамкорлик ўрнатилган. Масалан шу йили буғдойдан бўшаган 6 гектар майдонга Америка пистаси экилди. Ҳозирда бу писта пайкаллари пишиш арафасида. Бу писта уруғлик учун олиб қўйилади ва келгуси йилда кўпроқ майдонга экилади. Хўжалик бу йил 685 гектарлик пахта майдонидан ҳам катта миқдорда ҳосил олишни режалаштирган.

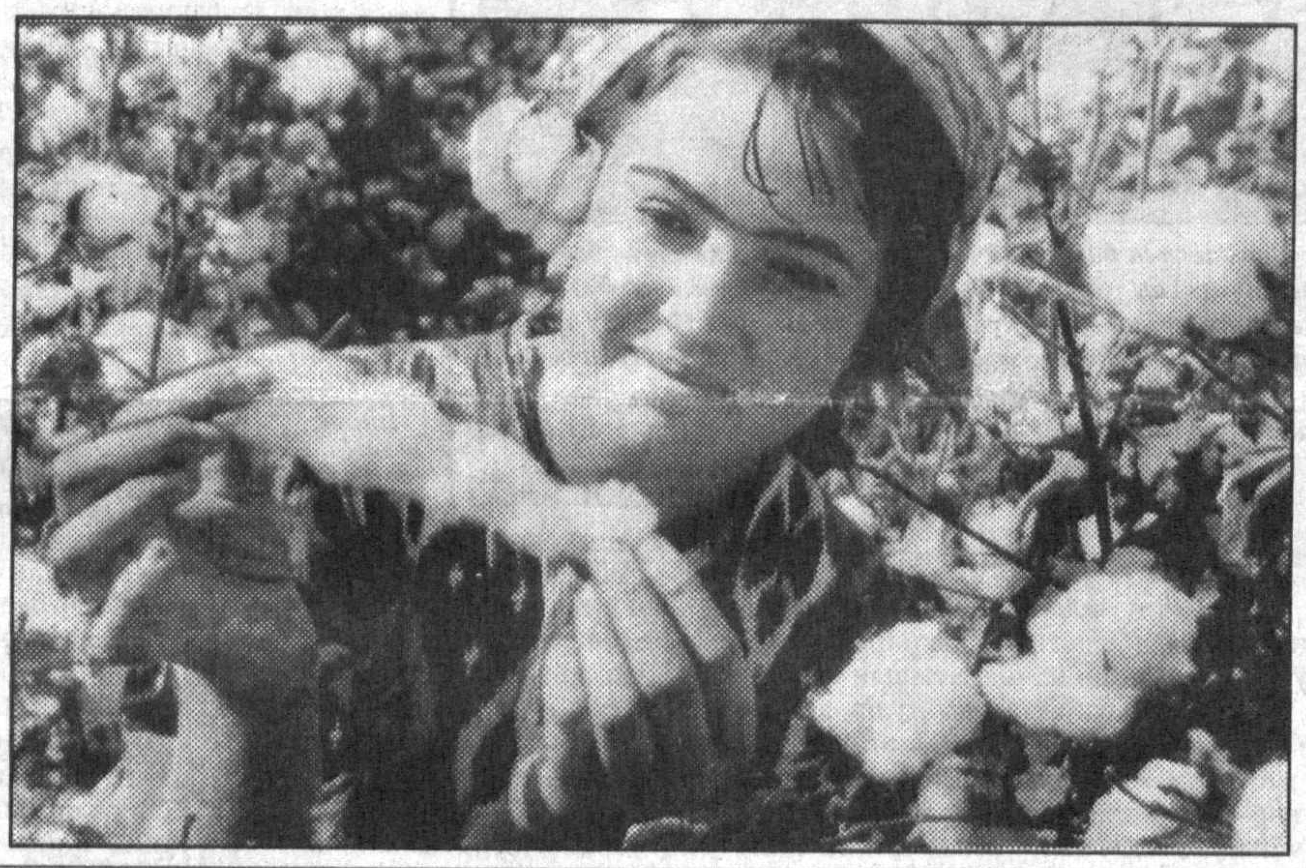

***СУРАТДА:** илғор теримчи Нилуфар Зокирова.*

Т. МАҲКАМОВ олган сурат.

ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ БИРИНЧИ СПАРТАКИАДАСИ

Пойтахтдаги «Пахтакор» стадионида Тошкент шаҳар хотин-қизлари биринчи спартакиадасининг тантанали очилиш маросими бўлди.

Спартакиада дастурига спортнинг 8 тури киритилган бўлиб, унда шаҳарнинг барча туманларидан 1000 нафардан ортиқ хотин-қиз қатнашади. Ташкилот қўмитаси раиси, шаҳар хотин-қизлар қўмитаси раиси Ф. Абдураҳимова спартакиадани очар экан, республикамизда спортни ривожлантириш масалаларига, хотин-қизларнинг жисмоний тарбия билан «дугоналашуви»га жиддий эътибор берилаётганини таъкидлади. Чунки хотин-қизларнинг саломатлиги -- миллат саломатлиги демакдир. Бугун бошланган спартакиада анъанавий бўлиб қолади.

Спартакиада очилишида Тошкентдаги болалар, ўсмирлар спорт мактаблари ўқувчилари ўз маҳоратларини намойиш этишди.

Тошкент шаҳар хотин-қизлари биринчи спартакиадасининг тантанали очилиш маросимида Ўзбекистон Бош вазирининг ўринбосари, республика хотин-қизлар қўмитаси раиси Дилбар Ғуломова сўзга чиқди.

(ЎзА).

НАЗАРГА ТУШГАН ЙИГИТ

1997 йилнинг 27 сентябри Касби тумани Ҳамза Хўжақулов номидаги қишлоқ хўжалик пайчилик жамияти ижарачилари бригадаси бошлиғи Аваз Раҳимов хотирасида умрбод муҳрланиб қолади. У ҳаётида муҳим из қолдирган бу қутлуғ кунни бир умр ҳаяжонланиб эслайди. Чунки шу куни мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов бригада даласида бўлди, у билан пахтадан мўл ҳосил етиштириш ҳақида суҳбатлашди.

Орадан икки кун ўтгач, мен Аваз Раҳимов даласида бўлдим.

Унинг шодлиги чексиз эди.

-- Бугун кўзлаган маррага эришдик,- деди у ҳаяжонланиб. -- 93 тонна пахта териб олдик. Мамлакатимиз раҳбарининг бригада даласида бўлиши, жамоамиз билан қилган самимий суҳбати бир ғайратимизга ўн ғайрат қўшди. Насиб этса, гектар бошига 45 центнердан ҳосил кўтариб, ялпи хирмонни 150 тоннага етказамиз.

-- Авазбек асл деҳқон. Ерга бор меҳрини бериб меҳнат қилади, -- дейди хўжалик бошқаруви раиси Эргаш ака Турсунқулов. -- Бунинг эвазига ер ҳам ундан саховатини аямайди.

Хўжалик нафақат туманда, балки вилоятда иқтисодий бақувватлардан. Айниқса, жамоа-ширкат хўжалиги пайчилик жамиятига айлантирилгандан кейин одамларнинг меҳнатга муносабати тубдан ўзгарди. Деҳқонлар астойдил меҳнат қилган, мўл ҳосил етиштирган киши яхши даромад олиши, фаровон яшаши мумкинлигига ишонч ҳосил қилди. Бунинг самараси ўлароқ, бу йил ғалла етиштиришда, айниқса, юқори кўрсаткичга эришилди. Ҳар гектар ердан ўртача 41 центнердан ҳосил олинди. Давлатга 3800 тоннадан кўпроқ дон сотилди. Пахта чўғи ҳам чакки эмас. Умуман, хўжалик жорий йилни 280 миллион сўм даромад билан якунлаш ниятида.

Дарҳақиқат, шу кунларда пахта далаларида иш, айниқса, қизғин. Ҳамма ҳосил йиғим-теримини 15 октябргача саранжомлаб олиш учун астойдил меҳнат қилмоқда. Хўжалик раҳбарияти йўлбошчимизнинг механизаторларга меҳнат ҳақини ноябрь ойида эмас, ҳозирданоқ кўтариш зарурлиги тўғрисидаги маслаҳатига амал қилиб, иш ҳақини икки баравар оширди. Яъни шу пайтгача механик-ҳайдовчи терган ҳар тонна пахтаси учун 90 сўм олаётган бўлса, энди 180 сўм тўланади. Ҳозир хўжалик пахта даласида 45 та терим агрегати юқори унум билан ишлаяпти. Тўймурод Жониев, Бахтиёр Жўраев, Давлат Бўриев, Аҳмад Турсунов, Қурбон Сангаров ва бошқа кўплаб механик-ҳайдовчилар кунига хирмонга 4-5 тоннадан пахта тўкяпти.

Халқимизда даромадга қараб буромад, деган гап бор. Бу ерда қишлоқ инфратузилмасини ривожлантиришга ҳам талай маблағ сарфланяпти. Хўжаликда истиқомат қилаётган аҳолининг 84 фоиздан кўпи ҳозирдаёқ табиий газ ва тоза ичимлик сув билан таъминланган. Кўпгина клуб, стадион, бошқа маданий-маиший корхоналар, радио ва телефон тармоқлари аҳоли хизматида. Янги ўқув йилида гимназия иш бошлади. Иш ўринларини кўпайтиришга ҳам жиддий эътибор берилаётир. Ўнга яқин кичик корхона очилиб, кўплаб ёшлар иш билан таъминланди.

Хўжалик раиси Эргаш Турсунқуловнинг кўпдан-кўп рақамларни ёддан айтиб, пайчилик жамияти афзаллигини иқтисодий жиҳатдан пишиқ-пухта асослаб бергани, Аваз Раҳимовнинг мўл ҳосил етиштириш сир-синоатини яхши билиши кишини қувонтиради.

**Абдужалол ТАЙПАТОВ,
ЎзА мухбири.
Қашқадарё вилояти.**

ТАЛАБ ВА ЭҲТИЁЖДАН КЕЛИБ ЧИҚИБ...

Мамлакатимиз автомобилсозлиги саноатининг тўнғичи -- «ЎзДЭУавто» акционерлик жамияти 1 октябрдан бошлаб янгича нарх сиёсатини амалга оширишга киришди. Бундан мақсад -- «Нексия» «Тико» ва «Дамас»ларга аҳолининг кенг қатламларининг «қўлини етадиган» қилишдан иборат. Ички ва ташқи бозор, харидорларнинг талаб ва эҳтиёжларини чуқур ўрганиш натижасида ана шундай қарорга келинди.

Асакадаги автомобил заводи бир йилдан ошиқ вақт мобайнида муваффақиятли ишлаб турибди, меҳнат унумдорлиги ортмоқда, маҳсулот сифати тобора яхшиланмоқда. Шу ўринда корхонада ҳар соатда 26 та машина конвейердан чиқаётганини айтишнинг ўзи кифоядир. Йил бошидан буён уч русумдаги автомобиллардан 60 мингга яқини харидорларга етказиб берилди.

Республикамиз автомобиль бозорида соғлом рақобат бораётгани ҳам ҳеч кимга сир эмас, албатта. Машиналарнинг техник даражасини такомиллаштира бориб, харидорларнинг талабини ўрганиб ҳамда нарх сиёсатини нозиклик билан амалга ошириб-гина бу рақобатда иштирок этиш мумкин.

-- Автомобилнинг таннархи камайганидагина у кўпчиликнинг «қўли етадиган» бўлишини ҳамма билади, -- дейди «ЎзДЭУавто» акционерлик жамиятининг Бош директори Шуҳрат Юсупов. - Табиийки, биз ҳам шу йўлдан бормоқдамиз ҳамда ҳозирнинг ўзидаёқ муайян натижаларга эришдик. Энг аввало шуни айтиш лозимки, бизнинг бошқа мамлакатлардан келтириладиган бутловчи маҳсулот ва материалларга боғлиқлигимиз тобора камайиб бормоқда. Илгари анчагина йирик деталлар Жанубий Кореядан келтирилар, бу жуда қимматга тушар ва ўз навбатида машиналарнинг таннархига таъсир кўрсатар эди. Табиийки, буларнинг барчаси сўнгги нархда акс этарди. Ўзбекистон автомобиль саноати корхоналари қисқа вақт ичида ўриндиқлар, кўрсаткичлар панеллари, бамперлар, салонларнинг ички безаги учун ишлатиладиган деталлар ва бошқа яна кўпгина нарсаларни ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Бензобаклар, товушютгичлар, ғилдирак дисклари, лак-бўёқ материалларини ишлаб чиқарадиган корхоналар қурилиши ниҳоясига етмоқда...

Автозавод мутахассислари харидорлар истакларини ҳисобга олган ҳолда машиналарнинг иш сифатини ошириш устида тинимсиз ишламоқда. Бозор иқтисодиёти шароитида бусиз бирон-бир яхши натижага эришиш қийин. Мисол учун, автомобилларнинг қўшимча жиҳозлари анчагина кўпайди. «Тико»ларда янги, анча қулай, кенг шиналар, орқа ойна тозалагичлари пайдо бўлди. «Нексия» марказий қулф, туманга қарши чироқлар билан жиҳозланди, «Дамас» микроавтобусларининг дизайни яхшиланди. «Тез ёрдам», милиция, такси учун махсус моделлар яратилди. Чиқарилаётган автомобилларнинг ранглари ҳам тобора чиройли бўлиб бормоқда.

Биз халқаро бозорни ҳам ўзлаштиряпмиз. Ўзбекистонда ишлаб чиқарилаётган «Нексия», «Тико» ва «Дамас»лар Россия, Беларус, Қозоғистон, Қирғизистонга етказиб берилмоқда. Бу машиналар Шарқий Европа мамлакатларида сертификат синовларидан ўтмоқда. Йил бошидан буён 6,5 мингдан ортиқ машина экспортга жўнатилди. Уларга талаб тобора ошиб бормоқда. Завод ҳозир икки сменада ишлашга ўтган. Шунинг ўзи ҳам кўпгина нарсадан далолат беради...

«ЎзДЭУавто» акционерлик жамиятининг ўз олдига қўйган муҳим вазифаси бозорни чуқур ўрганиш, харидорнинг талаб ва эҳтиёжига қараб иш кўриш, таннархни, бинобарин, машиналар нархини тобора тушириш йўлидан боришдан иборат.

**В. ПРУГЕР,
ЎзА мухбири.**

КОНФЕРЕНЦИЯ ЯКУНЛАНДИ

Тошкентда икки кун давом этган «Марказий Осиё: тараққиёт истиқболлари ва жаҳон иқтисодиётига интеграциялашув» мавзуидаги халқаро конференция 3 октябрь куни ўз ниҳоясига етди.

Анжуманнинг иккинчи иш кунида ўтиш даври муаммолари, истиқболлари ҳамда минтақавий ҳамкорлик ва жаҳон иқтисодиётига интеграциялашув мавзуларида мажлислар бўлиб ўтди. Бу мажлисларда қатнашчилар Марказий Осиёда сармоя муҳитини янада яхшилаш, минтақада саноат тараққиёти ва савдо сиёсатига доир маърузаларни тинглаб, ўзаро баҳс-мунозара юритдилар. Шунингдек, мажлисларда Марказий Осиёда ҳамкорлик ва интеграциянинг ривожига тўсқинлик қилаётган омиллар, уларнинг олдини олиш усуллари ҳамда минтақа мамлакатларининг жаҳон иқтисодиётига интеграцияси истиқболлари хусусида кенг кўламда фикр алмашилди.

(ЎзА).

• МУНОСАБАТ

Олий Мажлиснинг IX сессиясида келажагимизнинг ҳуқуқий таянчи бўлган бир қатор ҳужжатлар, қонунлар қабул қилиндики, булар давлатимиз қонунчилигини яна бир поғона юқорига кўтарди.

«Озиқ-овқат маҳсулотининг сифати ва хавфсизлиги тўғрисида»ги қонун ҳам мазмун-моҳияти билан турмушимизда муҳим ўрин тутиши шубҳасиз. Мазкур қонуннинг яратилишида фаол иштирок этган, республика Соғлиқни сақлаш вазирлиги санитария-эпидемиология бош бошқармаси бошлиғи Нурмат ОТАБЕКОВ ушбу қонуннинг аҳамияти хусусида гапириб берди.

ҚОНУН ИСТЕЪМОЛЧИЛАРНИ ҲИМОЯ ҚИЛАДИ

-- Кейинги йилларда мамлакатимизга хорижий давлатлар ҳамда республикамиз ишбилармонлари томонидан турли хил халқ истеъмол моллари, озиқ-овқат маҳсулотлари ва озиқ-овқат ишлаб чиқариш учун янги технологиялар олиб келинмоқда. Булар республикамиз бозорларини тўлдириш ва истеъмолчилар эҳтиёжини қондиришда ўз самарасини бераяпти. Лекин кўпгина ишбилармонлар томонидан ишлаб чиқарилаётган, четдан келтирилаётган озиқ-овқат маҳсулотларининг сифати шу бугуннинг талабларига тўлиқ жавоб бера олмайди. Айни пайтда баъзи озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш корхоналарида технологик жиҳозлар эскирган. Хусусий корхоналарда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар кўп қисмининг инсон саломатлигига бехатарлиги кафолатланмаган ҳолда аҳолига сотилаётганлиги ҳам ташвиш уйғотади. Республика ҳудудига хорижий мамлакатлардан олиб келинаётган озиқ-овқат маҳсулотлари, болалар озуқаси, спиртли ичимликларнинг аксарияти ҳам хусусий корхоналарнинг маҳсулотидир. Уларни ишлаб чиқарган давлатлар томонидан маҳсулот сифати ва хавфсизлиги кафолатланмаган. Тез бузулувчан озиқ-овқат маҳсулотлари аксариятининг сотиш муддатлари тугаш арафасида. Бу маҳсулотларнинг сифат даражаси унинг бошланғич сифатига тўғри келмайди.

«Озиқ-овқат маҳсулотининг сифати ва хавфсизлиги тўғрисида»ги Қонун юқорида қайд этиб ўтилган муаммолар ечимини топиш эҳтиёжи туфайли дунёга келди. Ушбу қонун аҳолини сифатли ва хавфсиз озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашнинг ҳуқуқий асосларини белгилаб беради. Қонун талаблари атторлик ва пардоз-андоз моллари, тамаки маҳсулотларига ҳам тегишли эканлиги унинг аҳамиятини яна бир карра оширади. Шуни таъкидлаш керакки, ҳозиргача республикамизда қабул қилинган қонунлар озиқ-овқатларнинг сифати ва хавфсизлигига бевосита алоқадор бўлган муаммоларга тўлиқ аниқлик киритиш имконига эга эмасди. Энди ҳар бир истеъмолчи қонун ҳимоясида бўлади. Қонунда республика ҳудудида ишлаб чиқарилаётган ва четдан келтирилаётган озиқ-овқат маҳсулоти сифати ва хавфсизлигига дахлдор вазирликлар, муассасаларнинг ваколатлари тўлиқ белгилаб берилган.

Ушбу қонунга кўра, мамлакатимизда озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш, сақлаш, ташиш ва у билан савдо қилишга мўлжалланган технологиялар, ускуналар, буюмлар ва воситалар норма ва қоидаларга жавоб беришини тасдиқлаш учун мажбурий сертификатланади. Озиқ-овқатларнинг сифати давлат назорати органлари томонидан назорат қилиниб, доимий текширилади. Озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш, тайёрлаш, сотиш, қайта ишлаш, етказиб бериш ва сақлаш билан шуғулланувчи юридик ва жисмоний шахслар ушбу қонун талабларига риоя этилиши устидан ишлаб чиқариш назорати ўрнатадилар. Қонун талабларига хилоф иш юритилган тақдирда камчиликлар бартараф этилгунга қадар, уларнинг иш фаолияти тўхтатиб қўйилади. Жамоат бирлашмалари ҳам ушбу ҳужжатга мувофиқ озиқ-овқат маҳсулотлари сифати устидан жамоатчилик назоратини амалга ошириши мумкин.

Қонун пишиқ-пухта тайёрланиб, қабул қилинган. Уни ҳаётга татбиқ этиш, тўлиқ ишлаши учун биргаликда ҳаракат қилишимиз лозим. Бирликда ҳикмат кўп, лекин бизлар ҳамма вақт ҳам ана шу ақидага амал қилавермаймиз. Дейлик, дўкондан нон сотиб олдик. Уйга келиб қарасак, ноннинг ичи ачиб кетган, еб бўлмайди. Шу нонни қайтариб олиб боришга, ўз ҳақимизни талаб қилишга баъзан журъат қилмаймиз. Ўзбекчиликда бундай қилиш ярамайди, деб ўйлаймиз. Бунинг устига дўконларимиздаги «сотилган мол қайтариб олинмайди», деган ёзувни кўравериб кўзимиз пишиб кетган. Ҳолбуки, истеъмолчи доим ҳақ бўлиши керак. У харид қилиб олган сифатсиз озиқ-овқат маҳсулотини қайтариб беришга, ҳақини икки-уч баравар ундириб олишга, ҳатто шу маҳсулотни ишлаб чиқараётган корхона фаолиятини тўхтатиб қўйишга ҳам ҳақли. Бу қонуний ва табиий ҳол саналади.

Баъзан сифатсизлиги, истеъмол қилиш муддати ўтганлиги учун сотиш таъқиқланган озиқ-овқат маҳсулотларини пулига куйиб қолмаслиги учун чекка қишлоқларга олиб бориб, арзон нархларда сотишга уринадиган устамонлар ҳам учрайди. Бундай ҳолатларга чек қўйиш вақти келди.

«Халқ сўзи» мухбири
Ойбек РАҲИМОВ
ёзиб олди.

ХАТ ОРТИДА ИНСОН БОР

Жорий йилнинг ўтган тўққиз ойида таҳририятимизга 3 мингдан ортиқ хат-хабар келди. Уларнинг кўпчилиги газета саҳифаларида эълон қилинди. 560 та шикоят текшириш ва тегишли чора кўриш учун жойларга юборилди. Улардан 482 тасига жавоб олинди.

• ГАЗЕТХОН ХАБАР БЕРАДИ

ШАҲАР ЧИРОЙ ОЧМОҚДА

Сирдарё шаҳри йилдан-йилга чирой очиб бормоқда. Айниқса, бу йил унинг тароватига тароват, ҳуснига ҳусн қўшилди. Шаҳарнинг «Қамаристон» деб номланган маҳалласида ўнга яқин савдо дўконлари, бир неча қассобхона, новвойхона, этикдўзлик, сартарошхона, ҳунармандчилик дўконларидан иборат мажмуа ишга туширилди. Шунингдек, «Қамаристон»да 200 ўринли янги деҳқон бозори қурилиб, шаҳарликларга туҳфа этилди.

Бу ердаги савдо мажмуига ташриф буюрган одам истаган маҳсулотини харид қилиши мумкин. У нарса қидириб шаҳарнинг бошқа жойига бориб овора бўлмайди. Эндиликда гап катта маблағ, катта куч эвазига бунёд этилган ана шу қулайликлардан ишнинг кўзини билиб, харидор талабини ўрганиб фаолият кўрсатишда қолди.

Х. МИРЗААҲМЕДОВ.

• ... ЁРДАМ СЎРАЙДИ

ОЛАРДА КИРАР ЖОНИМ...

Бу воқеа билан танишгач, кулишингни ҳам, куйишингни ҳам билмайсан киши.

«Андижонбанк» бошқалар қатори, «Ўзмарказийбанк»нинг кўрсатмасига асосан шу йилнинг июнь-июль ойларида «Ғаллабанк» орқали «Ўздавлатмаҳсулот» давлат акционерлик корпорацияси векселларини сўндиришга (фаолиятини тўхтатишга) топширади.

Бироқ 6 миллион 700 минг сўмлик векселлар қийматини тўлашга келганда эса ҳар иккала банк ҳам «отангга бор, онангга бор» қабилида йўл тутишмоқда. Акс ҳолда «Андижонбанк» раҳбарлари сўровига «Ғаллабанк» бошқаруви раиси муовини И. Ўринбоевдан (биринчиси) ҳамда «Андижондонмаҳсулот» акционерлик уюшмаси раиси М. Ғафуров имзоси билан келган қуйидаги расмий жавобларни қандай изоҳлаш мумкин.

«... Векселлар «Ўздонмаҳсулот» давлат акционерлик корпорациясига тегишли бўлиб, барча эътирозларингизни эмитент (вексел эгаси)га йўналтиришингиз лозим.

«... Векселларни республика «Ғаллабанк» ва унинг вилоятлардаги бўлимлари қабул қилишган. Шу боис пулни улар тўлаши керак. Жарима масаласини ҳам ўшалар ҳал қилишади. Бу ишнинг бизнинг уюшмага ҳеч қандай дахли йўқ деб ҳисоблаймиз».

Ана сизга ҳангомаю мана сизга жумбоқ. Балким оларда кирар жоним, берарда чиқар жоним деб шуни айтсалар керакда.

Ш. ОДИЛЖОНОВ.

• ...ТАНҚИД ҚИЛАДИ

«ЎРОҚ-БОЛҒА» -- КИМГА СОВҒА?

64-Беруний таъмирлаш-қурилиш участкаси дарвозаси тепасига «Иқтисодиётни барқарорлаштириш, одамлар турмушини яхшилаш шу куннинг талаби» деган шиор осилган.

Яхши фикр. Лекин... Худди ўша ёзув тагидаги белги одамни ҳайратга солади: алвон лентаси янгидан бўялган ўроқ-болға расми! Бизнингча, бу бепарволик ёки... Эҳтимол шундайдир деган фикр билан дарвозадан ичкарига бош суққан киши «ДОСКА ПОЧЕТА»нинг юқорисида, сунъий йўлдош билан қўшилиб, кўкка «учай» деб турган яна ўша белгини кўради.

Тавба, участка маъмурияти бу «ажойиб» кўргазмани кимга кўз-кўз қилмоқчи экан-а?!

Р. КАРИМОВ.

• ТАРАДДУД

ҒАЛЛА -- НОН, НОН ЭСА ТИРИКЛИК НИШОНАСИ

Ғаллакорларимизнинг 1997 йилдан умидлари катта эди. Афсуски, экин айни гуллаган кезлари бир ҳафта давом этган жазирама иссиқ, эсган гармсел деҳқонларимизга панд берди. Далаларда кўчат нисбатан яхши эди. Ўғитлаш, сув бериш, дорилаш ҳам аввалги йилларга қараганда оби-тобида ўтказилганди. Гармсел ҳосил тугунларини нобуд қилди, бошоқдаги доннинг деярли тенг ярми пуч бўлиб қолди.

Натижада давлат буюртмаси тўлиқ бажарилмади. Вилоят дон маҳсулотлари ҳиссадорлик жамиятининг мутахассислари, хўжалик раҳбарлари, тажрибали ғаллакор деҳқонлар билан натижаларни таҳлил қилиб чиқдик. Шунда кўпчиликнинг фикри бир жойдан чиқди. Ҳосилнинг бу қадар кам бўлишига табиий офатлар салбий таъсир кўрсатди. Бироқ бошқа камчиликларнинг ҳам таъсири кам эмас эди. Чунончи, айрим хўжаликларда мўлжалланган уруғ ерга тушмаган. Нопок кимсалар уруғлик дондан ҳам ўмариб қолишга журъат этганлар. Қолаверса, вилоятимизнинг чўл туманларидаги қатор хўжаликлар ғаллазорларини бегона ўт босиб кетди. Кўчат сийрак, эътибор суст, раҳбарларда ташкилотчилик, одамларнинг бошини қовуштириш қобилияти етишмагач, аҳвол шундай бўлиши, табиий эди.

Яна бир жиддий хатолик: кейинги икки-уч йил ичида вилоятда уруғчиликка деярли эътибор берилмади. Минглаб гектар далаларга унувчанлиги ва ҳосилдорлиги паст, бегона ўт уруғларидан тозаланмаган буғдой экиб юборилди. Мендан кетгунча, эгасига етгунча, қабилида олиб борилган ишнинг оқибати фақат зиён олиб келди. Буни азбаройи бошқаларни ёмонлаш учун гапираётганим йўқ. Ахир дон етиштириш режасининг бажарилмаслигидан фақат давлат эмас, балки минг-минглаб одамлар ҳам зарар кўрмоқда. Ғалла мустақиллигини таъминлаш сиёсати юртимиз учун муқаддас мақсадлардан бири ҳисобланади. Бас, шундай экан, бу соҳа раҳбарлари, мутахассислари ишга ўта виждонан ёндошишлари шарт деб ўйлайман.

Бу йил ерга энг ҳосилдор, касалликка чидамли сара уруғ сепишимиз керак. Шу мақсадда Андижон вилоятидан 22,2 минг тонна уруғлик буғдой олиб келдик.

Агар у сифатли майдонларга сепилиб, яхши парваришланса, гектаридан ўртача 50--55 центнердан ҳосил беради. Бундай сара уруғни шўр босган, нотекис майдонларга экиш, пулни шамолга совуриш билан баробардир.

Жорий йилда юз минг гектарга ғалла экамиз. Агар 400 минг тонна ғалла етиштирсак, вилоят эҳтиёжига бемалол етади. Мана шу йўлда бор куч-ғайратимизни аямаймиз. Ахир, ўта оғир келган жорий йилда ҳам Боёвут туманидаги «Наврўз», Т. Латипов номли, «Ғаллакор», Ховос туманидаги «Фарҳод», Сайхунобод туманидаги «Пахтакор», «Шўрўзак», Сирдарё туманидаги «Малик», Синдоробод, Гулистон туманидаги «Қизил тонг» ширкатлар ва деҳқон-фермерлар уюшмалари ғаллакорлари белгиланган топшириқларни ошириб бажардилар. Вилоятдаги бошқа хўжаликлар ана шу илғорлар тажрибасини қунт билан ўрганиб, ўз хўжаликларида татбиқ этишларига иймоним комил.

Кузги ғалла экиш пахта йиғим-терими айни қизиган даврга тўғри келади. Бироқ бу нарса экиш сифати ва суръатига асло таъсир қилмаслиги керак. Пахта қанчалик муҳим бўлса, ғалла ҳам ундан кам эмас. Ғалла бизнинг нафақат ризқ-рўзимиз, балки давлат аҳамиятига эга муҳим масала ҳамдир.

Абдурашид ҚУДРАТОВ,
Сирдарё вилоят дон маҳсулотлари ҳиссадорлик жамияти бошқарувининг раиси.

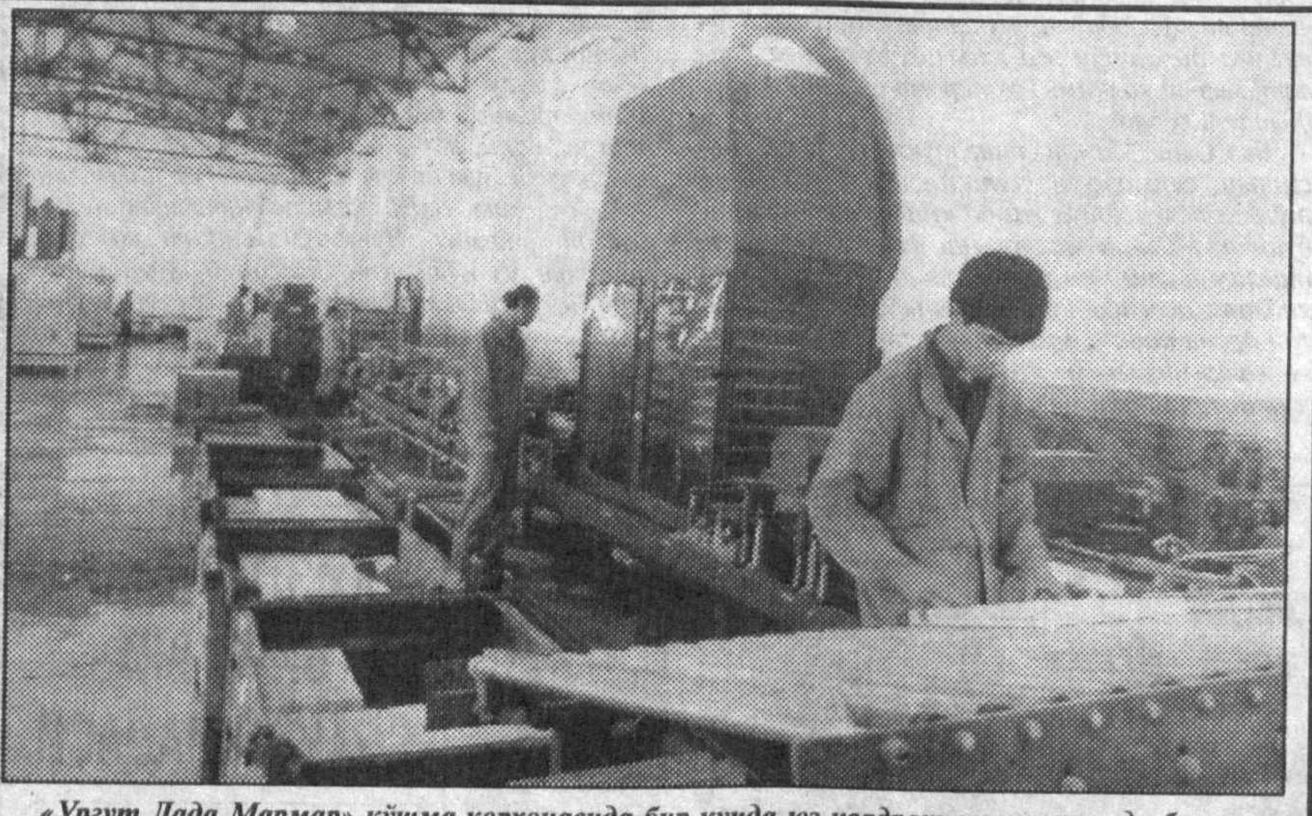

«Ургут Лада Мармар» қўшма корхонасида бир кунда юз квадрат метр ҳажмда бежирим кесмалар тайёрланмоқда. Хомашё асосан Ургут, Омонқўтон, Зарбанд ва Ғозғондан келтирилмоқда. Яқинда бу ерга гранит кесадиган ускуна ҳам келтирилди. Италия технологияси асосида маҳсулотлар буюртмачилар диди ва эҳтиёжига мос равишда тайёрланмоқда.

Қўшма корхона махсулотлари Хўжа Исмоил ал-Бухорий масжиди, Самарқанддаги Амир Темур майдонини безаб турибди. Яқинда Тошкентдан ҳам Самарқанд мармарига катта миқдорда буюртма келди.

Суратни Тоҳир НОРҚУЛОВ олган.

ТОБЛАНИШ

Муборак газни қайта ишлаш корхонаси директори Нуриддин ЗАЙНИЕВ билан суҳбат

-- Нуриддин Зайниевич! Сиз раҳбарлик қилаётган корхонада мустақиллик йилларида қандай ўзгаришлар рўй берди?

-- Ўзгаришлар кўп. Бунинг кўламини тасаввур этиш учун республиканинг шўролар тузуми парчаланган дастлабки йиллардаги манзарасига бир назар ташлаш кифоя. 1991 йил ва 1992 йилнинг бошида Ўзбекистон ёнилғи-энергетика маҳсулотларига бўлган асосий эҳтиёжни Россия Федерацияси ва бошқа ҳудудлардан харид қилинадиган, ташиб келтириладиган ёнилғилар ҳисобига таъмин этарди. Бугунги кунда эса мамлакатимиз собиқ Иттифоқ ҳудудида ташкил топган мустақил давлатлар ичида биринчи бўлиб қисқа вақтда ёнилғи-энергетика мустақиллигига эришди. Албатта, ёнилғи-энергетика мустақиллиги осонликча қўлга киритилгани йўқ. Мингбулоқ ва Кўкдумалоқ конларининг ишга туширилиши, Кўкдумалоқ компрессор станцияси ва Қоровулбозордаги Бухоро нефтни қайта ишлаш заводларининг қуриб битказилиши билан бирга, мамлакатдаги мавжуд йирик энергетика иншоотлари қувватларини ошириш ҳам ниҳоятда муҳим масала қилиб қўйилган эди.

-- Бундай кенг кўламдаги ва умумдавлат миқёсидаги вазифаларни рўёбга чиқариш йўлида турган муаммолар нималардан иборат эди? Улар қай тарзда ҳал этилди?

-- Ўз заводимиз мисолида оладиган бўлсак, дастлабки даврда корхона олдида учта муҳим масала кўндаланг турарди. Биринчидан, собиқ Иттифоқ ҳукумати томонидан бошқариб келинган завод фаолиятини тўхтовсиз давом эттириш зарур эди. Бу ўз навбатида жуда кўп муҳим вазифаларни зудлик билан амалга оширишни талаб этарди. Иккинчидан, корхона таъминоти Россия ҳудудидаги корхоналар билан боғлиқ эди: ноёб двигателлар, подшипниклар, махсус қувурлар, кимёвий реагентлар олинарди. Бу корхоналар билан узилиб қолган алоқалар келтириб чиқарган муаммони ҳал этиш лозим эди. Учинчидан, корхонада ишловчи мутахассисларнинг аксарияти русийзабон ишчи-мутахассислар бўлиб, улар бир вақтлар Москванинг йўлланмаси билан турдош корхоналардан бизга ишга юборилганди. Улар ўз юртларига кетиб қолишлари мумкин эди. Шундай бўлди ҳам.

Ана шу муаммоларни ечишда биз фақат ўз кучимизга ишонишимиз, яъни мураккаб вазиятдан фақат шу йўл билан чиқишимиз мумкин эди. Буни миллий ишчи-муҳандислар онгига қатъий сингдира бошладик. Айни чоғда миллий кадрлар заҳирасини вужудга келтиришга эътибор қаратдик. Асосан, тубжой аҳоли фарзандларидан, узоқдан олтин тоғ ваъда қилсанг ҳам туғилиб ўсган юртини ташлаб кетмайдиган маҳаллий йигитлардан замонавий техника ва технологияларни пухта билувчи, мураккаб технология жараёнларини мустақил бошқара олувчи ноёб мутахассисларни тайёрлаш йўлга қўйилди. Уларнинг кўпчилиги собиқ шўролар ҳукмронлиги йилларида заводнинг энг муҳим технология жараёнларини бошқаришнинг ёнига ҳам йўлатилмаган эди. Қарангки, айни шу йигитлар корхонага таянч бўлди. Натижада бу фидойи юрт фарзандларининг Ватан туйғусини чуқур англаши туфайли кадрлар қўнимсизлиги вазиятида газни қайта ишлаш кўламларини камайтирмай, ишнинг аниқ маромини бузмасдан, мамлакат эҳтиёжлари талаб этган даражада тоза газ ишлаб чиқаришга эришдик.

Иккинчи қийин масала -- улкан газ тозалаш мажмуида ишлатилаётган ноёб ускуналарга бўлган эҳтиёжни таъминлаш мақсадида таъмирлаш-механика цехида энг замонавий технология усулларини қўллаб, ноёб қурилмаларни тиклаш билан бирга, уларга иккинчи ҳаёт бағишланди. Япония, Франция, Германия, Россия ва Украина сингари давлатлардан валютага харид қилинадиган технологик қурилмалар учун қўшимча асбоб-ускуналарнинг бир қисми экспериментал таъмирлаш-механика цехида ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Янги технология ёрдамида эскирган ускуналарга газоплазма усулида ишлов берилиб, уларнинг иш муддатини узайтириш имконияти яратилди. Шу тариқа корхонанинг аниқ маромда ишлаши таъминланди.

Президентимиз Ислом Каримов 1993 йилнинг 20 мартида корхонага ташриф буюрганларида, «Муборак газни қайта ишлаш заводи -- республикамиз фахри, иқтисодиётимиз асосидир», деб зиммамиздаги масъулиятнинг нечоғлик юксак эканлигини алоҳида эътироф этиб ўтдилар. Мамлакатимиз ҳукумати эса янги ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш, корхонани кенгайтиришга алоҳида аҳамият бериб, бизни доимий равишда қўллаб-қувватлаб турди. Бу жамоамизнинг кучига-куч, ғайратига-ғайрат қўшди.

Пировардида корхонамиз аҳли мустақилликнинг ўтган даврида ишлаб чиқариш қувватларини йилига 8 млрд. куб метрга оширишга муваффақ бўлди. Муҳими, авваллари заводда ҳар икки-уч йилда биттадан янги блок ишга туширилиб борилган бўлса, кейинги тўрт йилда эса йилига биттадан, яъни жами тўртта янги блок фойдаланишга топширилди. Шу давр ичида Ўзбекистоннинг табиий газ билан таъминланган шаҳар ва қишлоқлари миқдори 44,6 фоиздан 66,4 фоизга етди. 1971 йили мамлакат қишлоқларининг атиги 19,3 фоизи газлаштирилган бўлса, истиқлолнинг олтинчи йилига келиб, бу кўрсаткич 52,2 фоизга етди. Бунда, шубҳасиз, корхонамиз жамоасининг ҳам ўз улуши бор.

-- Ҳар бир соҳани техник жиҳатдан қайта таъминлаш, хомашёни тайёр маҳсулотларга айлантириш, бугунги бозор иқтисодиёти эҳтиёжлари тақозо этаётганидек, юқори сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқариш биринчи даражали вазифалардан ҳисобланади. Сиз раҳбарлик қилаётган корхонада бу борада нима ишлар қилинаяпти?

-- Корхонанинг биринчи навбатини лойиҳалаш ўттиз йилча бурун бошланган эди. Сўнгги йилларда қурилган иншоотларда хорижий ускуналардан фойдаланилган бўлса-да, эндиликда уларнинг ўрнига замонавий, атроф-муҳитга таъсир этмайдиган самарали тозалаш ускуналарини ўрнатишни ҳаётнинг ўзи тақозо этди. Шу боис корхонани ривожлантиришнинг тўртинчи босқичини лойиҳалашда қурилмаларни мукаммаллаштириш ва сульфрен ускуналарини ўрнатишга алоҳида аҳамият берилди. Натижада миноралар орқали ёқиб келинган сероводородли заҳарли моддаларнинг ҳавога чиқарилиши кескин камайди, улардан ҳам олтингугурт олина бошланди. Газнинг тозаланиш жараёнларини янада мукаммаллаштириш мақсадида Канаданинг «Вестерн-Ресерч» фирмасидан газ анализаторлари келтирилди.

Бундан ташқари, пропансовутиш станциясини қуришга ҳам киришилди. Унинг лойиҳавий қуввати йилига 30 млрд. куб метр бўлиб, заводда шу чоққача ишлатиб келинаётган аммиак билан тозалаш усулига нисбатан қатор афзалликларга эга. Энг муҳим жиҳати, бу янги корхона ишга тушгач, тозалаш жараёнидан ўтган газнинг сифати кескин яхшиланади.

Шу билан бирга, яқин ва олисдаги хорижий давлатлар билан ҳар томонлама манфаатли алоқалар ўрнатилмоқда. Американинг «Юнион Карбайд» ва «ДАУ кеминкел», Швейцариянинг «Зульцер» фирмалари билан шартномалар тузилгани шундан далолат беради.

-- 1997 йил -- Инсон манфаатлари йилида жамоада амалга оширилаётган тадбирлар хусусида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

-- Аввало, корхона атрофида жойлашган, кўплаб ишчи-хизматчиларимиз истиқомат қиладиган Қарлиқ, Хитой каби бир неча қишлоқларни газлаштириш туталланай, деб қолди. Бу манзилларга қувурлар орқали тоза ичимлик суви олиб бориш, мактаблар, маиший хизмат тармоқлари, маҳалла гузарлари қуриш, мактабларни таъмирлашга ҳам ўз ҳиссамизни қўшяпмиз. Ўтган йилларда Муборак шаҳрида 15 минг томошабинга мўлжалланган футбол ўйингоҳи, спорт-соғломлаштириш мажмуи, теннис корти қурилди. Бу йил эса халқимизнинг жисмоний ва маънавий камолоти учун хизмат қиладиган бундай иншоотларни янада кўпроқ барпо этиш ниятидамиз.

-- XX аср техника мўъжизалари асри бўлди. XXI аср қиёфасини сиз қандай тасаввур этасиз?

-- XX асрда жаҳон фани ер остидан жуда катта энергия ресурслари бўлган газ ва нефтни қазиб олиш ва ундан инсоният эҳтиёжларини таъминлаш йўлида буюк кашфиётларни илгари сурган бўлса, янги асрда бу манбалардан қандай қилиб тежамли фойдаланиш, унинг ўрнига ишлатиш мумкин бўлган муқобил ёнилғи ва энергия ресурсларини излаш юз йиллиги ҳам бўлиши аниқ. Бугун ҳавода учиб юрган минглаб самолёт-у, улкан саноат иншоотлари, чиройи кўзни қамаштираётган енгил автомобиллардан тортиб, уйимиздаги ошхонага қадар нефть ва газсиз тасаввур этишимиз қийин.

XXI аср, эҳтимол, энергетика масаласида янги кашфиётлар очар. Бироқ ер остидан қазиб олинаётган нефть ва газ -- бу бугуннинг нақд манзараси. Бугунги тараққиётни уларсиз асло тасаввур эта олмаймиз. У ёки бу мамлакатнинг иқтисодий қудрати ана шу манбаларга қай даражада эгалиги билан ҳам изоҳланади. Бу, бир жиҳатдан, иқти-содий масала бўлса, айни пайтнинг ўзида сиёсий масала ҳамдир. Чунки нефти ва гази сероб мамлакатларнинг иқтисодий ва сиёсий мавқеи баланд бўлади.

XX асрда газни тутунсиз олов, зангори ёнилғи, деб атадик. Янги асрда у алангасиз, рангсиз олов, деб ном олиши, шубҳасиз. Олимлар газни кўзга кўринмайдиган даражада тозалаб ёқиш усулларини синовдан ўтказишди. Янги аср бошларида бундай алангасиз оловнинг кенг кўламда урф бўлиши кўзда тутилмоқда.

Мурод АБДУЛЛАЕВ
суҳбатлашди.

"ЎЗБЕКИСТОН ПОЧТАСИ"

Давлат-акциядорлар компанияси
- очиқ турдаги акциядорлар жамияти -

1997 йил 30 сентябрда Адлия вазирлигида 1053-рақам билан рўйхатган ўтказилди.
Компания, қайта ташкил этилган "Ўзбекистон почтаси" Концерни ва Республика матбуот тарқатиш марказининг юридик ҳуқуқий вориси ва жавобгари ҳисобланади.

Юридик манзили:
Ўзбекистон Республикаси, 700000, Тошкент ш., А. Темур кўчаси, 1 - тор кўча, 2.

МЎЪЖИЗАКОР ЭКИН

Андижон вилояти хўжаликларида 1350 гектар майдонда соя ўсимлиги парвариш қилинмоқда. Келгуси йили соя экиладиган майдонлар 30 минг гектарни ташкил этади.

Сир эмас, бугунги кунда аҳолининг ўсимлик ёғига бўлган эҳтиёжини қондиришда узилишлар содир бўлиб турибди. Шу боис ҳукумат валюта ажратиб океан орти мамлакатларидан соя дони сотиб олмоқда. Хўш, ёғ берадиган ўсимликларни мамлакатимиз шароитида парвариш қилиб бўлмайдими? Андижонликлар дадиллик билан бунинг иложи бор демоқдалар. Мутахассислар гуруҳи Краснодардаги мойли экинлар илмий-тадқиқот институтига бордилар. У ерда парвариш қилинаётган соя ўсимлигининг бир қанча навлари билан танишдилар. Ўзаро ҳамкорлик ўрнатилгач, ғалла ўрим-йиғимидан сўнг такрорий экин сифатида соянинг тез пишар «Юг-30», «Т-8902», «Мейпл Донаван» навлари олиб келинди. Шундан сўнг бу навлар вилоятнинг бир қатор хўжаликларига уруғлик фондини кўпайтириш мақсадида экилди. Вегетация даври 85-110 кун давом этадиган соянинг бу навлари яхши ривожланмоқда ва ҳосили пишиш арафасида. Ҳадемай ўрим-йиғим бошланади.

Маълумки, дунёда сояга эътибор беқиёс катта. Мутахассисларнинг эътироф этишича, ҳар йили дунё бўйича ўртача 60-80 миллион гектар майдонга соя экилади. Бу борада Америка Қўшма Штатлари ва Хитой олдинги ўринда туришади. Ёғ чиқиш миқдори 22 фоизга етади. Кунжараси чорва учун энг тўйимли озуқа ҳисобланади. Пояси ҳам чиқитга айланмайди. У ҳам озуқа.

Олимларнинг таъкидлашича, ҳеч бир экин оқсил тўплаш бўйича соянинг олдига туша олмайди. Масалан, буғдойда -- 13--16, мошда -- 25--26, нўхатда -- 30, ерёнғоқда -- 29 фоиз оқсил бўлади. Соя донида эса бу кўрсаткич 33--50 фоизгача етади. Соя ёғи биологик активлиги билан ҳам бошқа ўсимлик ёғларидан устун туради. Шу боис соя донининг жаҳон бозоридаги нархи ҳамиша барқарор.

Андижон далаларида соя ўсимлигини ривожлантириш дастурига «Асакаёғ» ва «Андижонёғмой» ҳиссадорлик жамиятлари ҳомийлик қилмоқдалар. «Андижонёғмой» ҳиссадорлик жамиятининг раҳбари Абдувоҳид Сотволдиевнинг таъкидлашича, Андижонда йилига 70 -- 75 минг тонна соя дони етиштирилса, вилоят аҳолисининг ўсимлик ёғига бўлган талаби қондирилади. Бундан ташқари, шунча миқдордаги соя донидан 52--55 минг тонна кунжара олинади. Пояси миқдори эса 150 минг тоннага етади. Натижада чорвачиликни ҳозирги ҳолатдан олиб чиқиб кетиш учун кенг имкониятлар очилади.

Ҳақиқатдан ҳам сояни дунёда мўъжизакор экин деб биладилар. Соя донидан олинадиган ёғ ва унидан 200 дан зиёд озиқ-овқат маҳсулотлари тайёрланади. «Андижонёғмой» ҳиссадорлик жамиятида соя донидан сут ишлаб чиқарадиган қурилма ишлаб турибди. Бир килограмм соя унига 8 килограмм сув аралаштирилса бас. Бир зумда сут тайёр бўлади. Уч ойдирки, андижонликлар соя сутидан тайёрланган маҳсулотларни истеъмол қилаяптилар. Бундай маҳсулотлар хили ҳозир 10 тага етди. Уни янада кўпайтириш имкониятлари қидирилмоқда.

Андижонлик деҳқонларнинг бу янги экинга эътибор беришларининг яна бир сири бор. Андижонда бир қарич ер ўз баҳосига эга. Экинлар нисбатида пахта-ғалла тенг бўлиб қолди. Ернинг унумдорлигини оширишда эса дуккаклилар оиласига мансуб соя экинининг ўрни алоҳида бўлади. Яъни, бошқа экинлар ердан турли моддаларни ўзига кўпроқ олса, соя аксинча, ерда азот тўплайди. Олимларнинг тадқиқотларига қараганда, бир гектар майдондаги соя экини 100 килограмм соф ҳолда азот йиғади.

Дунёнинг бошқа мамлакатларида соя кўпроқ лалми майдонларда етиштирилади. Унинг агротехникаси ҳам шунга қараб ишланган. Республика шоличилик илмий-тадқиқот институти олимлари андижонликларнинг соя экини парваришига алоҳида қизиқиш билан қарамоқдалар. Дуккакли экинлар лабораторияси ходимлари соя парвариш қилинаётган хўжаликларда илмий-амалий кузатувни йўлга қўйдилар. Айни вақтда республикамизда яратилган ва ҳали кўпроқ оммалашмаган соя навлари парваришини ташкил қилмоқдалар.

Яқин кунларда дастлабки хулосаларни чиқариш мумкин бўлади. Андижонликлар бу билан асло қаноатланиб қолмайдилар. Негаки, ҳозирда парвариш қилинаётган соя навлари юқори репродукцияга эга эмас. Мақсад супер элита навларини олиб келиш ва алоҳида уруғчилик хўжаликлари ташкил этишдир. Яқинда эса ҳукумат қарори билан Андижонда ғалла ва мойли экинлар илмий-тадқиқот институтига асос солинди. Ҳукуматнинг бу эътибори ҳадемай ўзининг самараларини беради. Соя парвариш қилаётган деҳқонларнинг умидлари катта. Ҳар гектар ердан 25--30 центнердан соя дони олинган тақдирда рентабеллик даражаси юқори бўлади. Бундан деҳқон ҳам, қайта ишловчи ҳам фақат фойда кўради.

Қ. АСҚАРОВ,
жамоатчи мухбиримиз.

СУРАТДА: ***Марҳамат туманидаги Т. Мирзаев номли жамоа хўжалиги бошқарув раиси Йўлдошали Маҳмудов билан бригада бошлиғи Йўлдошали Тошматовлар пишиб етилган соя дуккакларини кўздан кечираётир.***

Х. АРАББОЕВ олган сурат.

ДУНЁ ДАРАКЛАРИ

2,3 МИЛЛИОН ЙИЛДАН СЎНГ...

АҚШнинг Калифорния штатидаги Беркли шаҳрида жойлашган Одамнинг пайдо бўлиши институти археолог-олими Вильям Кимпбелл ва Исроилнинг Тель-Авив университети тиббиёт факультети профессори Йоэль Рак ҳамда Қуддус университети археолог-олими Эрэл Хоберс раҳбарлигидаги экспедиция Эфиопияда бундан 2,3 миллион йил аввал яшаган ибтидоий одам склетини топишди. Ушбу манзилгоҳдан ибтидоий одам фойдаланган 20 дан ортиқ тошдан ясалган меҳнат қуроллари ҳам топилган. Археологларнинг фикрига қараганда, мазкур топилма ибтидоий одам фаолияти билан боғлиқ шу пайтгача топилган барча нарсаларнинг энг қадимгиси саналади.

БАДАЛЛАР ЎЗ ВАҚТИДА ТЎЛАНСА...

Россия БМТнинг доимий бюджети олдидаги қарзини тўлиғича тўлади. БМТнинг тинчликни сақлаш операциялари бюджетидан эса 190 миллион доллар қарзи бор, дейилади ушбу мамлакат Ташқи ишлар вазирлиги халқаро ташкилотлар департаменти хабарида. БМТ стандартлари бўйича бу қарз унчалик катта эмас. Кейинги вақтларда Россия сўнгги йилларда тўпланиб қолган қарзини жуда юқори суръатларда тўламоқда.

БМТ матбуот хизмати хабарига қараганда, аъзо мамлакатларнинг қарзи кўпайиб бориб, ўтган йили 2,3 миллиард АҚШ долларини ташкил қилди. БМТга аъзо 185 мамлакатдан 78 тасигина 1997 йил учун бадални тўлиқ тўлаган. БМТга АҚШ (25 фоиз), Япония (15,7 фоиз), Германия (9,1 фоиз), Франция (6,4 фоиз), Буюк Британия (5,3 фоиз), Италия (5,2 фоиз) ва Россия (4,3 фоиз) энг кўп миқдорда бадал тўлайдиган мамлакатлардир.

БАҲСЛАР ТИНЧ ЙЎЛ БИЛАН БАРТАРАФ ЭТИЛИШИ ЛОЗИМ

АҚШ Греция ва Туркия ўртасида давом этаётган баҳсда ҳалол воситачи вазифасини ўтамоқда, деди Оқ уй матбуот котиби Майк Маккэрри. Кипр ҳудуди масаласида икки давлат ўртасида юзага келган тортишув НАТО бўйича иттифоқчиларга хос дўстона ҳал этилиши лозим, деб ўз фикрини давом эттирди Оқ уй вакили.

Маълумки, Кипр оролининг греклар назоратида бўлган қисми Россиядан СА-10 ракеталарини сотиб олиш билан боғлиқ шартномани ишлаб чиқишга киришганларидан сўнг юқоридаги икки мамлакат ўртасидаги ўзаро муносабатлар янада кескинлашган эди.

ДОЛЗАРБ МАВЗУДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ

6 октябрь куни Жоржтаун университетида АҚШ Президенти Билл Клинтон Оқ уйнинг иқлимнинг ўзгариши мавзусида конференциясини ўтказади. Оқ уй маъмуриятидан вице-президент А. Гор ҳам ушбу анжуманда иштирок этади. Конференция ишида олимлар, иқтисодчилар, корпорациялар раҳбарлари, касаба уюшмалари ва экологик ҳаракатлар, Конгресс аъзолари ва бошқа кўплаб ташкилотлар вакиллари иштирок этишади. Ер юзининг глобал равишда исиб бораётганлиги конференция иштирокчилари диққат марказида бўлади.

Хорижий ахборот агентликлари хабарлари асосида тайёрланди.

ДУНЁ ДАРАКЛАРИ

ЮРИДИК НАШРЛАР ДАВР ТАЛАБИ

Ўзбекистон Республикаси прокуратурасида юридик нашрлар бош муҳаррирлари ва қонунчилик тарғиботига масъул прокуратура ходимларининг республика конференцияси бўлиб ўтди. Унда прокуратура тизимидаги оммавий ахборот воситаларини мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг шу йил 20 майда ҳуқуқ-тартибот идоралари раҳбарлари, ҳуқуқшунос олимлар ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашувида ўртага қўйилган вазифаларга сафарбар этиш масаласи муҳокама қилинди.

Республика Бош прокурорининг ўринбосари Бурҳон Бекмирзаев шу ҳақда маъруза қилди.

Маълумки, бугунги кунда деярли барча вилоятларда юридик нашрлар чоп этилиб, қонунчиликни мустаҳкамлаш, аҳолининг ҳуқуқий маданиятини ошириш борасида муайян ютуқларга эришилмоқда. Шу билан бирга юридик нашрлар фаолиятини йўлга қўйишда ҳали талайгина камчиликлар ҳам мавжуд. Уларда чоп этилаётган мақолалар асосан идоравий характерга эга бўлиб, мавзу торлиги, чуқур таҳлилнинг етишмаслиги яққол сезилиб қолаётир. Матбуот саҳифаларида фуқароларнинг ҳуқуқий билимини юксалтиришга оид жиддий чиқишлар кам. Конференцияда масаланинг ана шу жиҳатларига эътибор қаратиш лозимлиги таъкидланди.

Ўзбекистон Республикаси прокуратураси матбуот хизмати.

ДУШАНБА, 6

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.8.00 — 8.30 «Ҳафтанома».

*

8.30 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Иқтисодий ислоҳот уфқлари».9.00 Болалар учун. «Омад юлдузи».9.35 «Кино янгиликлари».9.45 «Жаҳон киноси юлдузлари».**10.00, 14.00, 18.00 Янгиликлар.**10.05 «Ўзлик». Бадиий-публицистик кўрсатув.10.30 ЎзТВ хазинасидан. «Билимдон мунажжим». Болалар учун телеспектакль.11.40 Ўзбекистон телерадиокомпанияси камер оркестрининг концерти.12.10 — 14.00 «Яна ўша Насриддин». Телевизион мусиқий бадиий фильм. 1—2-сериялар («Ўзбектелефильм»).

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.18.10 «Соғлом авлод — соғлом миллат».18.30 «Буюк Британияга бир теленигоҳ». 3-кўрсатув. 18.50 «Олам ва одам».19.10 «Шарқ тароналари». 11-кўрсатув.**19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 23.40 Эълонлар.**19.30 «Ахборот» (рус тилида).19.55 Биржа ва банк хабарлари.20.10 Оқшом эртаклари.20.30 «Ахборот».21.00 «Инсон манфаатлари йили».**21.25 Бухоро-2500. Насрулло Қобул. «Амир Музаффар». Видеофильм. 1-қисм.**22.45 «Бастакор илҳоми».23.10 «Қиёфа». Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Ҳ. Нурматов.23.45 «Ахборот».00.10 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Миразиз куйлаганда».00.40 — 00.45 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури.18.05 Кундалик.**18.15, 19.25, 19.50, 20.25 Эълонлар.**18.20 «Ёрилтош». Мульттўплам.18.35 «Спорт қитъаси».19.30 «Ахборот» (рус тилида).19.55 «Табиат дунёси».20.30 «Ахборот».20.55 Оҳанглар ва Эълонлар.21.10 «Кинонигоҳ».22.00 «Кундалик».22.10 «Туризм ҳақида».22.30 «Спорт қитъаси».23.30 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.00.20 — 00.30 Кундалик.

III

17.15 Янгиликлар

Россия жамоат телевидениеси. 17.20—20.35

*

20.35 «Кругозор». Театрлар.

*

Россия давлат телевидениеси 21.00—21.35

*

21.35 Эълонлар.21.40 «Бой берилган сайёра учун кураш». Бадиий фильм (АҚШ).23.10—23.30 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мульткарусель».**19.00, 21.45 Эълонлар.**19.05 «Кўнгли синиқлар мактаби». Телесериал.19.30 «Дидар».20.00 «Сайёрамиз нафаси».20.20 «Авторейд».20.30 «Умр баҳори».20.45 «Ракурс».21.15 «Спорт-тайм».21.50 «Джизоинь одамларни ўзига чорлайди». Ҳужжатли фильм (Япония).22.20 «Долзарб мавзу».22.40 Кинематограф. «Улкан муваффақият». Телесериал.23.25 «Менинг маҳаллам».23.45—23.55 «Хайрли тун!»

СЕШАНБА, 7

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.8.00 — 8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шарҳи.**8.35 Кинога кўчган Хива. «Табассум қил». Фильм-концерт.**9.35 Биржа ва банк хабарлари. 9.50 «Чумчуқвой». Мультфильм. **10.00, 14.00, 18.00 Янгиликлар.**10.05 «Олам ва одам».**Ўқув кўрсатувлари:**10.25 Табиият.11.00 Инглиз тили. 11.30 Адабиёт.

*

12.00 Бухоро-2500. Насрулло Қобул. «Амир Музаффар». Видеофильм. 1-қисм.13.15 Самбо. Жаҳон чемпионати.13.45 — 14.00 «Шарқ тароналари». 11-кўрсатув.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.18.10 «Топилмалар идораси». Мультфильм. 3-фильм.18.20 «Жаҳон бозорига йўл». 1-кўрсатув.18.40 «Нима учун?»**19.05 Хива-2500. «Шоҳ ва шоир тақдири».19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 23.25 Эълонлар.**19.30 «Ахборот» (рус тилида).19.55 «Халқ истеъдодлари». Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими Авазбек Маҳмудов.20.10 Оқшом эртаклари.20.30 «Ахборот».21.00 «Тўртинчи ҳокимият».**21.20 Бухоро-2500. Насрулло Қобул. «Амир Музаффар». Видеофильм. 2-қисм.**22.30 «Ёзув столидан репортаж».22.55 «Ўзбекистон бастакорлари». Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Алишер Икромов.23.30 «Ахборот».23.55 «Менда фикр бор». Тадбиркорлар телевизион клуби.00.20 — 00.25 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури.18.05 Кундалик.**18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 Эълонлар.**18.20 «Ёрилтош». Мульттўплам.18.35 «Палитра».18.50 «Дойче Велле» тақдим этади...»19.10 «Нафис мажлислар».19.30 «Ахборот» (рус тилида).19.55 «Табиат дунёси».20.30 «Ахборот».21.00 «ХИФ».21.20 Оҳанглар ва Эълонлар.21.30 Кинонигоҳ. «Инспектор «Морс». 10-серия.23.15 Кундалик.23.25 «Авлодимиз».23.40 «Акс».24.00 — 00.15 «ТВ плюс».

III

17.15 Янгиликлар.

Россия жамоат телевидениеси. 6.30—8.00

* * *

17.20—22.25

*

22.25 «Кузги вернисаж». Манзарали фильм.

Россия давлат телевидениеси. 22.35—23.10

*

23.10 Эълонлар.
23.15—23.35 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 Кўрсатувлар тартиби.18.50 «Мульткарусель».**19.05, 22.25 Эълонлар.**19.10 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.19.55 «Сен ҳақингда ва сен учун».20.10 «Солиқ ҳақида сабоқлар».20.25 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.20.55 «ТВ IV да немис тўлқини».21.25 «Янги иқтисод».21.55 «Америкага назар».22.30 «Ля ля фа — Валерий Меладзе».23.00 «Туманларсиз Буюк Британия».

23.25—23.35 «Хайрли тун!»

ЧОРШАНБА, 8

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.8.00 — 8.25 «Ахборот».

*

8.25 Ўзбекистон бастакорлари». Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Алишер Икромов.8.55 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Сополда акс этган дунё».9.10 «Ҳамкорлик ришталари».9.35 «Спорт масканларида».**10.00, 14.00, 18.00 Янгиликлар.**10.05 «Менда фикр бор». Тадбиркорлар телевизион клуби.**Ўқув кўрсатувлари:**10.30 Она тили.11.00 Янги алифбони ўрганамиз.11.30 Математика.

*

12.00 Бухоро-2500. Насрулло Қобул. «Амир Музаффар». Видеофильм. 2-қисм.13.10 «Сайқал». Видеоканал.**14.05 — 15.10 Кинодаги Бухоро. «Шаҳризоданинг янги эртаклари». Бадиий фильм. 1-серия.**

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.18.10 Болалар учун. «Қўнғироқча».18.25 «Бу ёруғ оламда Ватан биттадур...»18.30 «Жамоат ташкилотлари: Маслак ва мақсад».18.50 «Донишнома». А. Фарғоний.19.05 «Шарқ тароналари». 12-кўрсатув. **19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 23.20 Эълонлар.**19.30 «Ахборот» (рус тилида).19.55 «Автоолам».20.10 Оқшом эртаклари.20.30 «Ахборот».21.00 «Иқтисодиёт чорраҳаларида». 21.20 Норали Олланазаров куйлайди.**21.40 Бухоро-2500. «Бухорои Шариф».**22.00 «Инсон ва қонун».22.30 «Омад ғилдираги». Мусиқий дам олиш кўрсатуви.23.25 «Ахборот».**23.50 Кинога кўчган Хива. «Комилжон Отаниёзов». Фильм-концерт.**00.25 — 00.30 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури.18.05 Кундалик.**18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 Эълонлар.**18.20 «Ёрилтош». Мульттўплам.18.35 «Классик куйлар кечаси».18.55 «Услуб».19.05 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».19.30 «Ахборот» (рус тилида).19.55 «Табиат дунёси». 20.30 «Ахборот».21.00 «Хонадонингизда осо-йишталик бўлсин».21.30 Оҳанглар ва Эълонлар.21.40 «Кинонигоҳ».23.15 Кундалик.23.25 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.00.15 — 00.25 Кундалик.

III

17.15 Янгиликлар.

Россия жамоат телевидениеси. 6.30—8.00

* * *

17.20—20.35

*

20.35 «Шоҳсупа сари йўл». Спорт дастури.

*

Россия давлат телевидениеси. 21.00—21.35

*

21.35 Эълонлар.21.40 Т.Тёрнер концерти.22.15 «Учрашув». Қисқа метражли бадиий фильм. 22.50—23.10 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мульткарусель».**19.00, 22.25 Эълонлар.**19.05 «Кўнгли синиқлар мактаби». Телесериал.19.30 «Таклифлар ва таширфлар».20.00 «Спортлото».20.10 «Дунё ва болалар».20.30 «Безнен мирас».20.55 «Нафосат гулшани».21.25 «Автосалтанат».21.35 «Парвоз».22.00 «Шарқ тароналари».22.30 «Дунё эшиги: кўзларимга тўтиё, Ватан».22.50—23.00 «Хайрли тун!»

ПАЙШАНБА, 9

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.8.00 — 8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шарҳи.8.35 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Лайлаклар».8.45 «Иқтисодиёт чорраҳаларида».9.05 «Эртаклар яхшиликка етаклар».9.40 «Шарқ тароналари». 12-кўрсатув.**10.00, 14.00, 18.00 Янгиликлар.**10.05 «Инсон ва замин». Тележурнал.**Ўқув кўрсатувлари:**10.30 Ботаника.11.00 Алифбо сабоқлари.11.30 Умумий биология.

*

12.00 «Биз танлаган йўл». Видеоканал.**12.55 Кинодаги Бухоро. «Шаҳризоданинг янги эртаклари». Бадиий фильм. 2-серия.**14.05 — 14.35 «Инсон ва қонун».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.18.10 «Кудук». Мультфильм.18.20 «Шеър ва шуур».18.30 «Ҳамшира-97».19.00 «Ажаб саодат эрур...» Адабий кўрсатув.**19.25, 20.25, 20.55, 23.25 Эълонлар.**19.30 «Ахборот» (рус тилида).19.50 «Юзма-юз».20.10 Оқшом эртаклари.20.30 «Ахборот».21.00 «Буюк келажак сари».21.20 Маҳмуджон Азимов куйлайди.21.50 «Битик». Бадиий-публицистик кўрсатув.22.15 «Альманах ТВ».**22.35 Хива-2500. «Сирли сознлар маскани».**23.30 «Ахборот».**23.55 Бухоро-2500. «Шукуҳ». Публицистик кўрсатув.**00.10 — 00.15 Ватан тимсоллари.

II

9.00 «Мультипанорама».9.20 «Турфа олам».9.45 «Бари ҳазил».10.00 «Мусиқа салтанати».10.30 «Жараён».10.40 Видео-«О».12.10 — 13.40 Футбол. Жаҳон чемпионати. Саралаш ўйинлари.

* * *

18.00 Кўрсатувлар дастури.18.05 «Даракчи».18.15 «Эркатой». Болалар учун дастур.18.30 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.18.50 «Бир жуфт қўшиқ».19.00 «Ибратли умр». Теле-очерк.19.10 «Қатрада қуёш».**19.25, 19.50, 20.25, 20.55 Эълонлар.**19.30 «Ахборот» (рус тилида).19.55 «Дубляж».20.10 «Мутойиба».20.30 «Ахборот».21.00 «Толенома».21.15 «Сир».21.30 «Одобнома».21.40 «Мусиқий варақлама».21.50 «Кино жавонидан».23.20 — 23.30 «Даракчи».

III

17.15 Янгиликлар.

Россия жамоат телевидениеси. 6.30—8.00

* * *

17.20—22.30

22.30 Кинога кўчган Хива. «Хивача ажрим». Фильм-концерт.

Россия давлат телевидениеси. 22.55—23.25

*

23.25 Эълонлар.23.30—23.50 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мульткарусель».**19.00, 22.25 Эълонлар.**19.05 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.19.50 «Айчурек».20.15 «02» тўлқинида.20.30 «Компьютер-ревю».20.45 «Интерспорт».20.55 «Америка президентлари».21.25 «Каталог».21.35 «Дардингизга дармон бўлай».21.55 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари.22.30 «Инспектор Ракка». Телесериал.23.15—23.25 «Хайрли тун!»

ЖУМА, 10

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.8.00 — 8.25 «Ахборот».

*

8.25 Маҳмуджон Азимов куйлайди.8.55 «Юзма-юз».9.15 «Бармоқлар сеҳри».9.30 «Алпомиш авлодлари».9.50 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Хуррият Исроилова куйлайди».**10.00, 14.00, 18.00 Янгиликлар.**10.05 «Ҳуқуқий жамият сари». **Ўқув кўрсатувлари:**10.30 Физика.11.00 Немис тили.

*

11.30 «Кичкинтой устахонаси».11.50 «Излаган имкон топар».**12.10 Кинодаги Бухоро. «Шаҳризоданинг сўнгги туни». Бадиий фильм.**13.35 «Дунё адабиёти». Фаридиддин Аттор.14.05 — 14.25 «Соз сеҳри». Мусиқий кўрсатув.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби.18.10 «Нотаниш дил суҳбати».18.25 «Жаҳон бозорига йўл». 2-кўрсатув.18.40 «Қалб гавҳари». Маърифий кўрсатув.19.00 «Шарқ тароналари». 13-кўрсатув.**19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 00.20 Эълонлар.**19.30 «Ахборот» (рус тилида).19.55 «Олий хўжалик суди: Адолат мезони».20.10 Оқшом эртаклари.20.30 «Ахборот».21.00 «Иқтисод алифбоси».21.30 «Маърифатнома».22.00 Ўзбекистон халқ ҳофизи Ўлмас Саиджонов концерти.22.30 «Мардлар қўриқлайди Ватанни».**«Мунаввар дунё».Маърифий дам олиш дастури.**23.10 «Олам».23.25 «Мактуб».23.35 ЎзТВ экранида биринчи марта «Оқибат». Кўп қисмли телевизион бадиий фильм. 8-қисм (Миср Араб Республикаси).00.25 «Ахборот».00.50 — 00.55 Ватан тимсоллари.

II

9.00 «Эркатой». Болалар учун дастур.9.15 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.9.35 «Бир жуфт қўшиқ».9.45 «Ибратли умр». Телеочерк.10.00 «Қатрада қуёш».10.10 «Дубляж».10.25 «Мутойиба».10.40 «Толенома».10.55 «Сир».11.10 «Одобнома».11.20 — 13.00 «Кино жавонидан».

* * *

18.00 Кўрсатувлар дастури.18.05 «Даракчи».**18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 Эълонлар.**18.20 «Яна болалар ҳақида».18.40 «Нозик мўъжиза».18.50 «Эслайсизми?».19.00 «Бизнес ҳафта якунлари».19.10 «Эртага — шанба».19.30 «Ахборот» (рус тилида).19.55 «Дил дафтари».20.00 «Жарангдор соз».20.30 «Ахборот».21.00 «Ривоят».21.10 «Пойтахтдан узоқроқда».21.30 Оҳанглар ва Эълонлар.21.45 «Кинонигоҳ».23.15 «Хуш келибсиз».23.35 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.00.25 — 00.35 «Даракчи».

III

17.15 Янгиликлар.

*

Россия жамоат телевидениеси. 6.30—8.00

* * *

17.20—20.35

*

20.35 «Мўъжизакор гўзаллик сири». Телефильм.

*

Россия давлат телевидениеси. 21.00—21.35

*

21.35 Эълонлар.21.40 «Виктория». Бадиий фильм.23.05—23.25 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мульткарусель».**19.00, 22.40 Эълонлар.**19.05 «Кўнгли синиқлар мактаби». Телесериал.19.30 «Умид чечаклари».19.50 «Бу бўстон аро».20.20 «Ўтмишсиз келажак йўқ».20.50 «Ширу шакар».21.20 «Мурувват».21.40 «Араб эстрадаси».22.10 «Осиё монитори».22.45 «Инспектор Ракка». Телесериал.23.30 «Палитра».23.50 Ўзбекистонда Япониянинг маданият кунлари. Япония фольклор-этнографик ансамблининг концерти.00.20—00.30 «Хайрли тун!»

ШАНБА, 11

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.8.00 — 8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шарҳи.8.35 «Мардлар қўриқлайди Ватанни».9.15 «Оқибат». Кўп қисмли телевизион бадиий фильм. 8-қисм.10.00 «Шарқ тароналари». 13-кўрсатув.**«Ёшлик» студияси намойиш этади:**10.25 «Ёлқин».10.45 «Баҳс».11.05 «Идрок».

*

11.25 «Маҳалламиз болалари». Телемусобақа12.00 «Халқ ижодиёти».**12.20 Кинога кўчган Хива. «Севишганлар». Бадиий фильм.**13.40 «Майиз сайли». Публицистик кўрсатув.14.20 — 15.20 «Маънавият». Видеоканал.

***

16.55 Кўрсатувлар тартиби.17.00 Футбол. Жаҳон чемпионати. Саралаш учрашуви. Ўзбекистон — Япония. «Пахтакор» Марказий стадионидан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — Телефильм.18.45 Мультолам.**19.05 Бухоро-2500. «Варахша».19.25, 20.25, 20.55 Эълонлар.**19.30 «Ахборот» (рус тилида).19.50 Оқшом эртаклари.20.05 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида).20.15 «Омонлик тилаймиз».20.30 «Ахборот».21.00 «Ўзбекистоннинг янги тарихи».21.30 «Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Ички қўшинлар бошқармаси «Турон юлдузлари» ашула ва рақс ансамблининг концерти.22.10 Чори Аваз. «Оқибат». Бадиий-публицистик кўрсатув.22.30 «Санъаткор саодати». Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Мовлуда Ойнақулова.**«Тунги ёғду». Дам олиш дастури.**22.50 «Дил достони». Киноконцерт.23.10 «Регтайм». Бадиий фильм.

II

9.00 «Яна болалар ҳақида».9.20 «Нозик мўъжиза».9.30 «Эслайсизми?».9.40 «Бизнес ҳафта якунлари».9.50 «Дил дафтари».9.55 «Жарангдор соз».10.20 «Ривоят».10.30 «Пойтахтдан узоқроқда».10.50 «Кинонигоҳ».12.20 — 12.40 «Хуш келибсиз».

* * *

18.00 Кўрсатувлар дастури.18.05 «Даракчи».**18.15, 19.25, 19.50, 20.25, 20.55 Эълонлар.**18.20 «Боланинг тили».18.35 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.18.50 «Табиат шифохонаси».19.00 «Қонун ҳимоясида».19.10 Дилором наволар.19.30 «Ахборот» (рус тилида).19.55 «Бизнес-академия».20.10 «Таянч».20.30 «Ахборот».21.00 «Театр плюс ТВ».21.20 «Зиндаги ёхуд муҳаббат».21.40 «Глобус». 22.05 «Интер-футбол».22.25 Оҳанглар ва Эълонлар.22.35 Видео-«О».00.15 — 00.25 «Даракчи».

III

17.15 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.

*

Россия жамоат телевидениеси. 17.20—22.15

*

22.15 Эълонлар.22.20 «Цирк! Цирк! Цирк!»22.55—23.05 «Тоғлар чорлайди». Телефильм.

IV

9.00 «Аэробика».9.20 Эълонлар.9.25 «Шанба эртаги».10.25 «Рақслар қанотида».10.55 «Клиника». Бадиий фильм.12.10 «Биргаликда куйлайлик».12.55 «Учувчи шифокорлар». Бадиий фильм.13.40—14.00 «Корейс тилини ўрганамиз».

* * *

17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мульткарусель».**19.00, 21.50 Эълонлар.**19.05 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.19.50 «Шанба оқшомида».20.00 «Чинсэн».20.30 «Спектаклдан сўнг».21.00 «Ишингиз бароридан келсин». Қимматли қоғозлар бозори.21.20 «Ассалом, Франция!»21.55 «Самодаги олмослар». Телесериал.22.40 «Эсдалик учун дастхат».23.10 «Бу ажиб дунё».23.25 «Хит-коллекция».23.45—23.55 «Хайрли тун!»

ЯКШАНБА, 12

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» Тонгги дам олиш дастури.8.00 — 8.25 «Ахборот».

*

8.25 «Камалак». Болалар учун кинодастур.10.00 «Ватанимга хизмат қиламан».11.00 «Мусобақалар, очколар, секундлар».**11.15 Хива-2500. «Истиқбол йўли».**11.40 «Ташриф». Дам олиш дастури.**12.20 Кинодаги Бухоро. «Ибн Сино». Бадиий фильм.**13.55 — 14.55 «Нурли келажак».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.18.00 «Қундуз амакининг қиссалари». Мультфильм. 3-4-сериялар.18.30 «Фарзанд — умид юлдузи».18.45 «Қўшиқ ёзувчи шоирлар». Мурод Раҳмон.**19.10 Хива-2500. «Оҳанг сирлари». К. Хоразмий.19.25, 19.55, 20.25, 21.00 Эълонлар.**19.30 «Панорама» (рус тилида).20.00 «Ўзлик». Бадиий-публицистик кўрсатув.20.30 «Ҳафтанома».21.05 «Олтин дала». Ахборот-мусиқий дам олиш кўрсатуви.22.05 «Футбол майдонларида».22.25 Телевизион миниатюралар театри. **«Аср мўъжизаси» кинодастури.**22.55 Кино янгиликлари.23.05 «Ўзбек киноси ижодкорлари».23.25 «Сархуш». Бадиий фильм.01.00 — 01.05 Ватан тимсоллари.

II

9.00 «Боланинг тили».9.15 «2000-йилдан сўнг». Телесериал.9.30 «Табиат шифохонаси».9.50 Дилором наволар.10.05 «Бизнес-академия».10.20 «Таянч».10.35 «Театр плюс ТВ».10.55 «Зиндаги ёхуд муҳаббат».11.15 «Глобус». 11.40 «Интер-футбол».12.00 — 13.40 Видео-«О».

* * *

18.00 Кўрсатувлар дастури.18.05 «Даракчи».**18.15, 19.25, 19.55, 20.25, 21.00 Эълонлар.**18.20 Мультипанорама.18.40 «Ҳайвонот дунёси».19.00 «Туҳфа».19.10 Келгуси ҳафтада.19.30 «Панорама» (рус тилида).20.00 «Бу мунис лаҳзалар».20.30 «Ҳафтанома».21.05 «Соғинч».21.25 «Миллионлар ўйини».21.45 «Тақвим, эълонлар, оҳанглар».21.55 Видео-«О».23.30 — 01.00 Футбол. Жаҳон чемпионати. Саралаш ўйинлари.

III

17.55 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.

*

Россия жамоат телевидениеси. 18.00 — 23.20

*

23.20 Эълонлар.23.25—23.50 «Панорама» (рус тилида).

IV

9.00 «Хайрли тонг!».9.30 «Парле ву франсэ?»9.55 «Эртакларнинг сеҳрли олами».11.35 «Ўзбекистон янгилик-лари» (инглиз тилида).11.45 Эълонлар.11.50 Киносалон. «Сувлар дунёси». Бадиий фильм.13.50 «Нима яхши, нима ёмон».14.20 «Жонли сайёра».14.40 Жаҳон кинематографияси тарихидан. «Гераклнинг қаҳрамонликлари». Бадиий фильм.16.10 «Шу куннинг мавзуси».16.25 Мультэкран.16.35 «Сенинг вақтинг».16.55—17.10 «English for children». Болалар учун инглиз тили.

* * *

17.10—18.45 Туркия телевидениеси.

*

18.45 «Мульткарусель».**19.00, 21.10 Эълонлар.**19.05 «Менинг кучам».19.20 «Телеташриф». 19.40 «Иштирок этувчилар».20.10 «Тошкент оқшомида».20.40 «Жаҳон кинематографияси янгиликлари».21.15 «Долзарб мавзу».21.35 Киносалон. «Шахсий ҳимоячи». Бадиий фильм. Бош ролларда — Кевин Костнер ва Уитни Хьюстон.23.30 «Мусиқий олимп».23.50—24.00 «Хайрли тун!»

● НИМА ДЕЙСИЗ?

— Аяжон, дам олиш кунига қанча қолди?

— Бугун душанба-ку, қизим. Яна тўрт кун боғчага борасан, кейин дам олиш!

— Уф-ф! Тезроқ ўтсайди шу тўрт кун...

(Қизим билан суҳбатдан)

БОҒЧАДАН «БЕЗГАН» БОЛАЛАР

«Яхшиям боғча бор, -- дея ўйлашади турли идоралар ишида банд бўлган оналар. -- Кечгадовур болаларимиздан кўнглимиз тўқ, ўзимиз хотиржам, кайфиятимиз жойида!»

Болалар эса... «Қачон кечқурун бўладию, оналаримиз келиб бизни олиб кетишаркин» деб бот-бот хаёл суришади. Куннинг иккинчи ярмида боғча дарвозаси томон тез-тез қараб қўяверишади. Ҳар куни юз беради бу ҳол. Бугун, эртага, индин...

-- Эрталаб кичик ўғлим албатта бир ҳархашани бошлайди, -- дея ёзғиради ҳамкасбларимдан бири. -- Гоҳ боши оғриб қолади, гоҳ қорни. Илгарилари ишонардим. Энди билсам, бу боламнинг «шумлиги» экан. Боғчага бормаслик учун эрталабданоқ баҳона қидиркан у!

Нега!? Бир пайтлар Тошкент шаҳрининг Юнусобод туманидаги 245-боғча мудираси Холида Эминхўжаева билан суҳбатлашганимда, у кишига шу саволни берганман.

-- Бола боғчада уйидагидек эркин бўлолмайди, -- деганди ўшанда опа. -- Бунинг устига баъзи боғча тарбиячилар борки, болаларни кунузун койигани-койиган: «Унга тегма!», «Жойингда ўтир!», «Тўполон қилма!», «Бурчакка тур!» «Ҳозир калтак ейсан!»... Хуллас, шунақа койишларни эшитаверган бола боғча опасидан ҳадиксираб қолади: ўтир деса ўтириб, тур деса туради. Лекин, ич-ичида боғчаю -- боғча опасига норозилик туйғуси кучая боради. Узоқ йиллик иш тажрибам давомида бу нарсани кўп кузатганман. Шунинг учун ҳам доимо машғулот ўтказилаётган гуруҳларга гўёки «тасодифан» тез-тез кириб тураман. Тарбиячиларнинг болага муносабатини синовдан ўтказаман ҳар гал...

Холида опа билан суҳбатлашиб ўтириб, бир воқеа хаёлимда жонланди. Ёз ўрталарида Ферузани боғчага жойлаштиргандим ўша йили. Ясли гуруҳининг тарбиячиси: «Қизингиз ўргангунича бирор ҳафта вақтлироқ келиб, олиб туринг» дея қайта-қайта тайинлади. Бир куни тушликдан сўнг борсам, гуруҳ эшигига калит осилган, берк. Тарбиячи эшикни сиртдан қулфлаб, қаёққадир кетган. Ичкарида шовқин. Калитни бураб, очдим. Йигирма чоғли бола эшик олдида тўпланиб турибди, баъзи бирлари йиғлаган. Улар орасида қизимни топиб, овутдим. Шунда болаларнинг бариси «Сув бейинг, сув бейинг!» деб чулдирашди. Қарасам, шкаф устидаги шиша банкада яримлаб қолган сув, болалар ҳадеб шу томонга қўлларини чўзишарди. Дарров пиёла олиб, ҳаммаларига бирма-бир сув қуйиб узатдим. Ютоқиб ичишди... Сўнг, негадир жаҳлим чиқди: «Шу жазирама иссиқда болаларни сувга зориқтириб кетишганини...» Менинг ортимдан кирган фаррош аёл кайфиятимни дарров сезди ва изоҳ берди:

-- Ўрнини ҳўллаб қўймасин деб кўп сув беришмайди-да, булар. Болаларнинг сувсаб, қийналаётгани билан ишлари йўқ.

... Бизнингча, болаларни боғчадан бездирадиган жиддийроқ сабабнинг ўзи йўқдай. Аммо, боланинг кўнгли ниҳоятда нозик. У ўзига қилинаётган муомала даражасини тез фаҳмлайди. Болани сохта меҳр билан алдаб бўлмайди. Астойдил меҳр кўргазсангиз, сизни жажжи қалби билан яхши кўриб қолади у. Бордию зуғум қилсангиз, ўкинади, сиздан узоқлашади. Қаровимиздаги қайсики бола ёнимизга келмай бегонасираса, бизни севмаса, демак бунинг сабабини ўзимиздан қидиришимиз лозим.

Феруза «Янги кўйлак олиб беринг» дейдиган одат чиқарди. «Нега ҳадеб янги кўйлак, деяверасан, байрамга ҳали узоқ-ку,» дедим. Шунда қизим менга гинали қараб, деди:

-- Боғча опам фақат янги кўйлак кийиб келган қизларни тиззасига олиб ўтирадилар, «кўйлагинг бунча чиройли, асал қиз?!» деб мақтайдилар...

«Тарбиячининг ўзи тарбияланган бўлиши керак» деган иборани кўп гапирамиз. Мен бир пайтлар мулоқотда бўлганимда -- Педагогика илмий-тадқиқот институтининг мактабгача тарбия бўлими мудири Муҳаббат Расулова ҳам худди шу иборага алоҳида урғу берганди.

-- Ўзга болаларниям ўз боласидай сева олиш аслида туғма фазилат, -- дейди Муҳаббат опа. -- Мана шундай фазилатга эга бўлган «боғча опа»гина ҳақиқий тарбиячи саналади!

«Боғча яхшими?» деб сўрасангиз, «Жудаям яхши!» дея жавоб берадиган болалар борми? Албатта! Республикамизнинг турли бурчакларида энг замонавий тарбия усулини қўллаётган намунали боғчалар жуда кўп. Бундай боғчаларда қадимий гўзал қадриятларимиз ширин сўз, турли ўйинлар орқали бола онгига сингдирилмоқда. Машғулотлар оралиғида болаларга достону-ғазаллар ўқиб берадиган «боғча опа»лар ҳам бор. Каттақўрғон туманидаги 9-боғча ҳақида жуда илиқ сўзлар эшитганман. Хизмат сафарим давомида шу боғча ишлари билан қизиқдим. Айтишларича, иқтисодий танглик туфайли боғча маълум муддатга ёпилган. Боғчага қатнаётган кичкинтойларга бу нарса қаттиқ таъсир қилган. «Боғчамиз қачон очилади?» дея ота-оналарини ҳолжонига қўйишмаган улар. Буни эшитиб терисига сиғмай қувонган боғча мудираси Дилором Каримова жами тарбиячилар билан ҳамжиҳат бўлиб, боғчани «очиш» йўлларини қидирганлар. Сўнг улар манзарали дарахт шохчаларидан саватчалар, барглардан сунъий гуллар ясашди, тайёр маҳсулотга бўёқлар ёрдамида ранг бериб, сайқаллашди. Бозорга чиқаришганда, чунонам харидорлар кўпайдики... Тушган даромад боғча харажатларига сарфланди. Қарабсизки, боғча бинойидек ишлаяпти. Оналар ҳам мамнун, болалар ҳам...

Ўшанда кўнглимдан кечди: «Тарбиячи тадбиркор ҳам бўлмоғи керак экан!» Ҳа, бола қалбини забт этиш осон эмас. Қайсики тарбиячи болаларни «ўзиники» қилиб олган экан, бу унинг ютуғи! Аммо, бундай ютуққа эришаётган тарбиячилар унчалик кўп эмасда. Назаримда, тарбиячи бўлмоқ истагида юрган ёшлар ўқув даргоҳларига махсус суҳбат ёки кўрик-танловлар орқали қабул қилинса ва бу нарса уларнинг ишга жойлашиши вақтида ҳам жорий этилса фойдадан ҳоли бўлмасди. Ўзининг хуш одоби, кенг феъли, болажонлигию билимдонлиги билан танловда ғолиб чиққан тарбиячи кўплаб боланинг меҳрини қозониши ҳамда суюкли «боғча опа» бўла олиши мумкин!

«Озод юртимизнинг келажаги ўсиб келаётган ёш авлодга боғлиқ» эканини Президентимиз Олий Мажлис минбаридан туриб қилган нутқларида алоҳида таъкидлаганлар. Ёш авлод тарбиясига мактабгача тарбия муассасаларинданоқ жиддий эътибор бермоқ зарурлигини уқтириб ўтадилар элбошчимиз. Ўсиб келаётган ёш авлод -- бугунги болажонларимиз. Улар ўта ҳушёр, серсавол, тасаввур олами бой... Кўчадан ўтаётган машиналарга ҳайрон бўлиб қарамайди, балки уларнинг маркаларини бехато айтиб беради. Ўзи ҳам энг янги машинани ясашни орзу қилади! Мана шундай зукко болакайларни тарбиялашни зиммасига олган тарбиячи ўз устида масъулият билан ишламоғи, ўзини кунба-кун янгилаб, камолга етказиб бормоғи зарур. Бугунги давр талаби ҳам шундай.

Гулчеҳра ЖАМИЛОВА.

Шаҳрисабз туманидаги «Мироқи» санаторийси сўлим тоғлар қўйнида жойлашган. Мутахассисларнинг таъкидлашларича, бу гўшанинг мусаффо ҳавоси, роҳатбахш ҳарорати-ю, зилол сувлари киши танасига энг ажойиб дармон бўлар экан. Шу боис ҳам ҳар йили санаторийда минглаб одамлар мириқиб дам олиб, саломатликларини янада мустаҳкамлаб қайтишади.

СУРАТЛАРДА: ***бош врач Вали Музаффаров билан ҳамшира Ойсара Алиева навбатдаги беморни текширувдан ўтказмоқда; санаторий даволанувчилари.***

Т. КАРИМОВ олган суратлар.

ШАХМАТ ЙЎЛЛАРИДА

УМРНИ УЗАЙТИРАДИ

Германиянинг Монтере шаҳрида узоқ умр кўриш сирларига бағишланган музей бор. У ерга ташриф буюрувчиларнинг эътиборини кўпроқ «бу ёлғончи дунёда қандай узоқ яшаш мумкин?» деб номланган қўлёзма тортади. Унда жумладан шундай тавсия бор: «ёшлик чоғларингда шахмат устида кўп ишла. У ўсмирлигингда турли номаъқулчиликлардан, ақлинг тўлганида ортиқча ташвишлардан ҳоли қилади, кексайганингда эса ўзингга бўлган ишончни оширади ва умрингга умр қўшади».

СОҒИНЧ

Метьендор шаҳри фуқароси эллик тўрт яшар Брунгильда Шпанинбург денгизчилар рафиқалари учун махсус газета нашр эта бошлади. У газетхонларга мурожаатномасида шундай деб ёзади: «Узоқ денгиз сафарига кетган севикли куёвни соғинганингизда дардингизга шахматдан яхшироқ даво йўқ».

ДОНОЛАРЧА РАҲБАРЛИКНИ ЎРГАТАДИ

Британия адмирали Шорни Бинг Англиянинг таниқли кишиларидан биригина эмас, балки ўз даврининг кучли, Европанинг етакчи ўйинчилари билан муваффақиятли беллашган шахматчиси ҳам бўлган. 1820 йил 19 октябрда у ўз кундалигига мана нима деб ёзган: «Шахмат фақат қизиқарли ўйингина эмас, балки ҳаётий ҳаракатларингга доноларча раҳбарлик қилиш ҳамдир. Шахмат зўр иродали бўлиш, сабртоқатингни исботлаш, аниқ ва тўғри ҳисоб юритиш зарур бўлган вазиятларда омад кулиб боқишига умид қилиб ўтирмасликка ўргатади

Анвар ИНОҚОВ.

● *ЯРМИ ҲАЗИЛ ...*

ШОИРНИНГ ҚЎЙИ

Молбозордан бир тирриқ
Қўй сотиб олди шоир.
Ўз бошига минг ташвиш,
Ўй сотиб олди шоир.

Гўё саксовул дейсиз,
Ўз пулига яраша.
Оёқлари чилвирдай,
Қўй эмас бу, тараша.

Шоир у кун асабий,
Толиққан, ҳорғин эди.
Озғин шоир эди у,
Қўйи ҳам озғин эди.

Аслида тили қисиқ,
Муттаҳам қўй экан бу.
Ўпкаси шамоллаган,
Зотилжам қўй экан бу.

Ҳали юрмай, ўзини
Орқага ташлади қўй.
Бир ариқдан ҳатламай,
Йўтала бошлади қўй.

Бир қарасанг муғомбир,
Нобакорга ўхшайди.
Кўзларининг тубида
Бир гап борга ўхшайди.

Унда ҳали куз эди,
Келди қишнинг чилласи.
Шу қўйини деб шоирнинг
Қуриб битди силласи.

Узун тунлар йўталиб,
Кўзни юмирмади қўй.
Арпа бериб боқса ҳам,
Ҳаргиз семирмади қўй.

Бедаларнинг гулидан
Завққа тўлмади бу қўй.
Шоир қанча жон чекди,
«Одам» бўлмади бу қўй.

Айтди шеъру достонлар,
Қўй эса бемор эди.
Шоир бедор кечалар,
Қўйи ҳам бедор эди.

Нима билан тугади
Бу машмаша, бу савдо?
Қўйни «одам» қилай деб
Бир шоир бўлди адо.

Тириклик гоҳо шундай
Ташвиш экан, ўй экан.
Шоир олган қўй эса
Одам бўлмас қўй экан.

Сирожиддин САЙЙИД.

● *ФУТБОЛ*

МҲСК — ЯККА ПЕШҚАДАМ

Футбол бўйича мамлакат 6-чемпионатининг кейинги XXVII-тур учрашувлари бу йил кимнинг чемпион бўлиш имконияти юқори эканлигини ва яна қайси командалар олий лигани тарк этиш хавфи билан яшаётганлигини яна бир бор ойдинлаштирди.

Таниқли мураббий Рустам Мирсодиқовнинг йигитлари мавсум бошидан буён олтин медалга асосий даъвогар бўлиб келмоқда. Сўнгги турда улар ўзларининг энг хавфли рақиби бўлмиш Фарғонанинг «Нефтчи» командасини қабул қилди ва 3:2 натижа билан ғолиб чиқиб, 72 очко жамғарган ҳолда мавқеларини янада мустаҳкамлаб олишди. Қисқаси ҳарбийлар маҳоратли бош мураббий Рустам Мирсодиқов билан ҳар қанча фахрланса арзийди. 27 учрашувнинг 23тасини ғалаба ила якунлаш ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайди. Мирсодиқовнинг маҳорати шундан иборатки, у киши МҲСКга мамлакатимиздаги бир қанча моҳир футболчиларни йиға билди. Абдуқаҳҳор Маъруфалиев, Нўъмон Ҳасановларнинг командага қилаётган ёрдами беқиёс.

МҲСКдан шу йилнинг ўзидаёқ икки бор мағлубиятга учраган «Нефтчи» пешқадамдан нақ 7 очко ортда қолиб кетди.

Қаршининг «Насаф», Навоийнинг «Зарафшон» командалари 6-чемпионатда ўзига хос ўйин ўтказиб ўз мухлисларини мамнун этишмоқда. Охирги учрашувда қаршиликлар ўтган йилги мамлакат чемпиони «Навбаҳор»ни қабул қилишди ва 3:1 ҳисобида ғалабага эришдилар. Афсуски, «Насаф» ғолибона юришларини мавсумнинг иккинчи даврасида бошлади. Агарда улар йил бошидан ҳудди шу бугунгидек ажойиб ва ҳужумкор ўйин кўрсатиб келганда, совринли ўринлардан бирини эгаллаши эҳтимолдан холи эмасди. Энди уларга ўзидан олдинги погонада бораётган «Пахтакор»ни қувиб ўтиши учун 11 очко керак. Чемпионат якунланишига эса бор-йўғи 7 учрашув қолди.

Мусобақа жадвалининг еттинчи погонасини эгаллаб турган «Зарафшон» XXVII-турда Тошкентнинг «Чилонзор» футболчиларини қабул қилиб, меҳмонлар дарвозасига кетма-кет 5 тўп киритишга муяссар бўлди. «Чилонзор» эса биргина гол билан кифояланди холос.

Самарқанднинг «Афросиёб» футболчилари «Хоразм»нинг меҳмони бўлди ва 1:0 натижа билан енгилиб, биринчи лига сари яна бир «муҳим» қадам ташлади. Ҳозирча олий лигани тарк этиш учун «тайёрланаётган» даъвогарлар сони тўртта («Янгиер», «Афросиёб», «Чилонзор», «Атласчи»).

Эҳтимол «Косонсой» билан «Андижон» ҳам кейинги учрашувлар натижаларига кўра «биринчи лигачилар» сафига қўшилиб қолар. Чунки кейинги учрашувларда ҳар иккала командани «Нефтчи», «МҲСК», «Хоразм»,« Дўстлик», «Насаф», «Навбаҳор», «Пахтакор», сингари кучли рақиблар кутиб турибди.

Шундай қилиб 6-чемпионатимиз тугашига 7 тур қолганда якуний натижалар яна бир бор аниқланди. Бундан буён чемпионликка даъвогарлар ҳам, олий лигани тарк этишни истамаётганлар ҳам бўшашмаслиги зарур, акс ҳолда...

XXVII-турнинг қолган учрашувларининг натижалари:

«Косонсой» - «Андижон» -- 1:1
«Атласчи» - «Янгиер» -- 1:0
«Бухоро» - «Сурхон» -- 3:0
«Трактор» - «Сўғдиёна» -- 1:1
«Дўстлик» - «Пахтакор» -- 3:1

XXVII- турдан кейинги вазият (Олий лига)

	Ў	Ю	Д	М	Т-Н	О
1. МҲСК	27	23	3	1	85-30	72
2. «Нефтчи»	27	21	2	4	80-25	65
3. «Навбаҳор»	27	17	5	5	71-32	56
4. «Дўстлик»	27	17	4	6	66-33	55
5. «Пахтакор»	27	15	5	7	49-25	50
6. «Насаф»	27	11	7	9	51-45	40
7. «Зарафшон»	27	11	3	13	45-45	36
8. «Сўғдиёна»	27	10	6	11	33-41	36
9. «Бухоро»	27	10	5	12	34-45	35
10. «Хоразм»	27	10	3	14	49-67	33
11. «Трактор»	27	8	8	11	36-46	32
12. «Сурхон»	27	8	7	12	30-48	31
13. «Андижон»	27	7	6	14	36-49	27
14. «Косонсой»	27	8	3	16	27-52	27
15. «Янгиер»	27	6	6	15	36-53	24
16. «Афросиёб»	27	6	6	15	24-56	24
17. «Чилонзор»	27	6	5	16	37-48	23
18. «Атласчи»	27	6	2	19	27-76	20

Нормурод МУСОМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

● *ҚОЙИЛ*

«МАЪРИФАТ ЧОЙХОНАСИ» ЧОРЛАЙДИ

Ҳеч вақт шоир чойхона мудири бўлганини эшитган ё кўрганмисиз? Бўлмаса Самарқандга келинг-да, «Маърифат чойхонаси»га бир пиёла чой ичишга киринг, нафақат шоир чойхоначини кўрибгина қолмай, балки унутилмас ва қизиқарли учрашувларнинг ҳам гувоҳи бўлиб кетасиз.

Қор кетиб, дарахтлар илк куртакларини чиқараётган пайт эди, чамамда. «Чорсу»да бир байрам бўлдики... Худди куртакларнинг юз очаётганини нишонлашаётгандек. Энди бу бино ненидир харид қилувчилар эмас, илм, маърифатга ошно бўлганларнинг қадамжосига айланди. Шоир Жамол Сирожиддин бежиз бу чойхонага мудир этиб тайинланмади.

Яхшиси, «Маърифат чойхонаси»нинг мудиридан сўз эшитайлик:

-- Шаҳар ҳокимининг қарори билан Регистон майдонидаги «Чорсу» тарихий ёдгорлиги биносида «Маърифат чойхонаси» ташкил этилди. Аввало, «маърифат» сўзининг луғавий маъносига эътибор берадиган бўлсак, бу сўз ўзида «танимоқ» деган маънони ташийдики, ўша Фаридиддин Аттор, Низомиддин Алишер ҳазратлари ўз асарларида зикр этган «Шариат», «Тариқат» водийларидан сўнггина ора йўлда қолиб кетмаган соликларга муяссар бўладиган бепоён водий тафаккурда ҳосил бўлади. Солик ана шу водийда ҳақу-ноҳақни танийди, ширин-аччиқнинг фарқига боради. Шу ниятда кекса журналист Аҳмаджон Нарзиқулов воизликларида бошланган «Қуръони карим ривоятлари» деб номланган дастлабки йиғинимизни доимий равишда давом эттириб келаяпмиз.

Ҳозиргача профессор Ахтам Ўролов ташаббуси билан «Темурийлар даври архитектураси ва уларни асраш учун биз кўришимиз лозим бўлган чора-тадбирлар», «Ўн икки мақомнинг қолган «Шаши қани?» (бу суҳбат бир гуруҳ мақомдонлар билан бўлиб ўтганди), ҳуқуқшунослар билан биргаликдаги «Ҳуқуқ маънавияти ва маънавий ҳуқуқ», журналистлар куни муносабати билан «Бугуннинг муншию-дабирлари», академик Т. Ширинқулов воизлигида «Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» номли китобининг муҳокамаси, олималар уюшмаси билан ҳамкорликда «Гулбаданбегим таваллудининг 475 йиллиги» каби кўплаб мавзуларда мазмундор йиғинлар ўтказилди.

Дарҳақиқат шундай. «Маърифат чойхонаси» самарқандлик зиёлилар ва маърифатпарвар кишиларнинг суҳбатлашадиган, ҳордиқ чиқарадиган гўшасигина бўлиб қолмай, балки бу ерда Сирожиддиновлар оиласининг «Наво» гуруҳи ўзларининг куй-қўшиқлари билан ҳам ҳар қандай кечага файз киритадилар.

Чойхона очилишига доир қарорда таъкидланганидек, халқимизнинг бой маънавий меросини, унинг жаҳон маданий тарихида тутган ўрнини ўрганиш ва тарғибот қилиш, XX аср бошларида Самарқандда юзага келиб, бутун Ўрта Осиё халқлари ижтимоий-маданий тараққиётида муҳим ўрин тутган маърифатчилик ҳаракати ва унинг раҳбарлари М. Беҳбудий, С. Айний, О. Гулханий ва бошқаларнинг фаолиятини ўрганиш, матбуотда чиқишлар қилиш режалаштирилган.

Яхши ният йўлдоши бўлган маърифатчиларнинг олиб бораётган хайрли ишлари кўнгилларга ёруғлик олиб киришига умид уйғоняпти.

Гули ЧЕҲРА
«Халқ сўзи» мухбири.

Тошкент шаҳар соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси маъмурияти Тошкент трактор заводи Давлат ҳиссадорлик жамиятининг тиббиёт санитария қисми бош шифокори Иброҳим Ўринбоевга отаси

Зайли ЎРИНБОЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент кимё-технология институти жамоаси ижтимоий-сиёсий фанлар кафедрасининг катта ўқитувчиси М. С. Қориевага турмуш ўртоғи

Ғолиб Бориевич ҚОРИЕВнинг

вафот этиши муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдирадилар.

ХАЛҚ СЎЗИ
НАРОДНОЕ СЛОВО

Бош муҳаррир
Аббосхон УСМОНОВ

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Кенгаши ва
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

БЎЛИМЛАР:
Парламент 133-57-34;
Хатлар 136-55-39;
Ҳуқуқ ва қонунчилик 136-37-85;
Иқтисодиёт 136-36-65, 136-07-94;
Маънавият 136-35-60;
Тунги муҳарририят 133-10-28;
Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001
Буюртма Г — 0670, 34.126 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Рустам АЗИМОВ ва Иван РЕШАНОВ томонидан саҳифаланди.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — Й.Исмоилов.
Навбатчи — Н. Шониёзов.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Режапов.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди — 21.30 1 2 3 4 5 6